

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII. CELOVEC, PETEK, 11. MAREC 1977 STEV. 10 (1804)

OBCNI ZBOR ZSZ V CELOVCU:

SLOVENSKE ŽENE NA KOROŠKEM tudi danes pripravljene boriti se za pravice

Na občnem zboru Zveze slovenskih žena dne 8. marca 1977 zbrane udeleženke zahtevamo od avstrijske zvezne vlade, da nemudoma in sporazumno s predstavniki osrednjih slovenskih organizacij izpolni člen 7 avstrijske državne pogodbe. Zadnji načrti treh koroških strank pomenijo grobo kršitev člena 7 državne pogodbe in so hkrati dokaz popuščanja nemškim nacionalistom.

Slovenske žene, organizirane v Zvezi slovenskih žena, smo se neprestano trudile, da bi bili odnosi med večinskim in manjšinskim narodom na Koroškem zgrajeni na enakopravni in demokratični podlagi. Na žalost pa moramo danes ugotoviti, da so zadnji dogodki v zvezi s kršitvijo in neizpolnjevanjem člena 7 povzročili proces zaostrovanja odnosov med obema narodoma.

Slovenske žene, ki smo v času fašistične okupacije Avstrije prispevale svoj neizbrisljiv delež k porazu fašizma in k osvoboditvi slovenskega naroda, smo tudi danes odločno pripravljene boriti se za pravice, ki nam grejo po členu 7 državne pogodbe, in za boljše odnose med pripadniki večinskega in manjšinskega naroda.

V tem smislu podpiramo v celoti prizadevanja osrednjih slovenskih organizacij in razumemo njihovo odločitev, da ne sodelujejo v sosvetih narodnih skupnosti, kar bi pomenilo priznanje zakona in njegovih ciljev, ki pa niso v skladu s črko in duhom člena 7. Zato ponovno pozivamo avstrijsko vlado, da člen 7 državne pogodbe nemudoma izpolni v sodelovanju in sporazumu z osrednjima organizacijama koroških Slovencev.

Tako je rečeno v resoluciji, ki je bila sprejeta na občnem zboru Zveze slovenskih žena dne 8. marca v Celovcu, kjer so se naše žene zbrale, da bi — kakor vsako leto — počastile mednarodni ženski praznik. Članicam ZSZ iz številnih krajev južne Koroške so se pridružile še predstavnice ženskih organizacij iz Slovenije in zveze demokratičnih žena na Koroškem, prav tako pa so bili navzoči konzul Peter Zupančič ter kot predstavnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem predsednik dr. Franci Zwitter in tajnik dipl. inž. Felix Wieser.

V poročilu, ki ga je podala predsednica ZSZ Milena Gröblacherjeva, in v diskusiji je bilo vsestransko osvetljeno mesto žene v današnji družbi. Prikazan je bil delež, ki ga je žena doprinesla širom po svetu v boju za demokracijo in enakopravnost; posebej pa je bilo opozorjeno na vlogo, ki so jo slovenske žene na Koroškem igrale v boju proti fašizmu in ki jim pripada danes, ko se moramo koroški Slovenci še vedno boriti za uresničitev pravic, zagotovljenih v členu 7 državne pogodbe.

Sploh je obhajala ZSZ letošnji 8. marec v duhu borbe za dosledno izpolnitev člena 7 ter je bilo izrecno poudarjeno, da tozadevno v celoti podpira akcije in ukrepe obeh osrednjih slovenskih organizacij. V tem smislu je zbranim ženam spregovoril tudi predsednik ZSO dr. Franci Zwitter. Orisal je trenutni položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter udeleženke občnega zbora podrobno seznanil z vsebino pisma, ki ga je ZSO prejela od zveznega kanclerja Kreiskega. Ugotovljeno je bilo, da v tem pismu ni nobenih novih vidikov, zaradi katerih bi koroški Slovenci morali spremeniti dosedanje stališče. Slej ko prej smo mnenja,

osrednji organizaciji v prizadevanjih za uresničitev člena 7, kakor so ju podprle lani novembra v boju proti ugotavljanju manjšine. Zaključil je z ugotovitvijo, da bo borba še dolga, konfrontacija pa očilno vedno ostrejša.

Solidarnost in podporo v tem boju so zagotovile tudi predstavnice ženskih organizacij iz Slovenije ter Koroške, v ostalem pa so na občnem zboru izčrpno obravnavali naloge, ki jih imajo žene v vsakdanjem življenju, posebej pa v naših razmerah. Pri tem je bila poudarjena skrb na vzgojo mladine, tako v predšolski dobi, kjer se ponemčevanje začne že v izključno nemških vrtcih, pa tudi za časa šolanja, ko je potrebna posebna skrb in zavzetost, da se otroci prilagodijo k dvojezičnemu pouku. V teh vprašanjih je v prvi vrsti poklicana žena, da izpolni svojo nalogo kot mati, pa tudi kot narodna delavka.

Prav tako pa je bilo govora tudi o raznih drugih nalogah, ki jih ima naša ženska organizacija. To je predvsem izobraževanje žena in temu področju namerava ZSZ v bodoče posvetiti še več pozornosti. Ženska organizacija ima na skrbi počitniške kolonije naših otrok in je bila tozadevno za minulo leto izre-

(Dalje na 8. strani)

Dogovor treh strank je v resnici diktat nemških nacionalistov

Deželni glavar Wagner je prebivalstvo Koroške pozval, naj odobri predlog, ki so ga tri v koroškem deželnem zboru zastopane stranke skupno dosegle za izvedbo zakona o narodnih skupnostih. S sporazumno domenijeno krajevno omejitvijo območja veljavnosti dvojezičnih napisov in slovenščine kot dodatnega uradnega jezika je bil narejen zadnji korak za realizacijo zakona o narodnih skupnostih in za izpolnitev avstrijske državne pogodbe.

Tako je rečeno v pozivu deželnega glavarja, ki je hkrati še opozoril, da neuspeh take oblike izpolnjevanja državne pogodbe ne bi imel usodnih posledic le za našo deželo, marveč za celo Avstrijo. Z drugimi besedami: kdor se ne bi strinjal s takšno „rešitvijo“, bi ravnal proti interesom dežele in države — torej bi bil protidržavni element. Ravno tujak pa se je deželni glavar — žal ne prvič — znašel povsem na liniji najhujših nasprotnikov koroških Slovencev, nemških nacionalistov, ki nam s pomočjo potvarjanja dejstev in očitnih laži že ves čas podtikavajo protidržavno zadržanje in delovanje.

Tudi deželni glavar je tozadevno zagrešil majhno pogrško — „pozabil“ je povedati resnico: da do tiste „optimalne rešitve“, ki jo zdaj oferira, v resnici ni prišlo na podlagi dogovora treh strank, marveč je to rezultat neodgovorne kapitulacije pred nemškimi nacionalisti, ali še bolj točno: pred Heimatdienstom. Kdor tega neče verjeti nam, naj pogleda zadnjo številko glasila koroške FPÖ „Kärntner Nachrichten“, kjer je dovolj podrobno opisano, kako je prišlo do tistega, kar zdaj imenujemo skupni predlog treh strank; povsem jasno pa je tudi povedano, čigavo stališče je končno prevladalo in da se s tem stališčem načelno strinja tudi KHD.

Mislimo, da je to dovolj jasno in vsakomur razumljivo. Ta resnica pa je znana tudi tistim, ki hočejo zdaj koroškemu prebivalstvu vsiliti diktat nemških nacionalistov kot „edino sprejemljivo podlago“ za izpol-

nitev člena 7. Če pri tem zagotavljajo, da to odgovarja „koroškemu dejstvu“, je ob takšni miselnosti morda še razumljivo, vendar hkrati najboljši dokaz, kdo na Koroškem dejansko odloča v narodnostnem vprašanju. Če pa še zatrjujejo, da to odgovarja tudi „veliki zavedbi državopolitične odgovornosti“, potem je treba ugotoviti, da takšno naziranje o državni politiki ni le skrajno diletantsko, marveč je v največji meri nevarno, saj morajo sadovi take politike prizadejati nepopravljivo škodo ugledu Avstrije v svetu.

Labkomišljeno podrejanje odgovornih političnih struktur diktatu nemških nacionalistov pa nosi v sebi še drugo nevarnost. Hrabri te sile in jih naravnost spodbuja k nadaljnjim akcijam, naperjenim ne le proti slovenski narodni skupnosti in njenim pravicam, marveč tudi proti slehernemu poskusu iskanja takih rešitev, ki bi bile sprejemljive za vse prizadete in ki bi zagotovile resnično pomiritev v deželi.

Da se omenjene sile dobro zavedajo „ugodnosti“, ki jih imajo v takšni koroški stvarnosti, kaže njihovo nestranno hujskanje proti Slovincem. Najnovejši primer: komaj je odjeknila eksplozija atentata na železniško progo blizu Svetne vasi, ti krogi ne da bi vedeli, kdo so storilci, že zahtevajo najstrožje ukrepe zoper „protidržavne elemente v slovenskih vrstah“, ne da bi imeli najmanjši dokaz, ki bi jim dajal pravico do takih nizkotnih sumničenj in podtikavanj. Če temu dodamo še zelo podobno ravnanje oblasti, ki so slovenskega funkcionarja proglasile za kriminalca in ga celo zaprle, ne da bi kakorkoli mogle dokazati njegovo krivdo, potem začarani krog protislovenske gonje lahko zaključimo tam, kjer smo ga začeli.

V takšnem ozračju pričakovati zadovoljive rešitve more le nekdo, ki je ali labkoveren ali pa zloben. Odgovornost pa vsekakor nosijo tisti, ki dopuščajo in povzročajo tak razvoj.

Izjava ZSO in NSKS:

Opozarjamo Avstrijo na posledice kršitve državne pogodbe

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem sta na skupni seji dne 4. marca 1977 ponovno obširno razpravljala o sporazumu treh v koroškem deželnem zboru zastopanih strank, po katerem naj bi dobilo dvojezične krajevne napise 9 občin v strukturi 1955 ter 14 današnjih občin slovenščino kot uradni jezik.

Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev sta ponovno ugotovili, da je ta predlog samovoljna groba kršitev avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 in da nasprotuje sklepnim dokumentom helsinške konference iz leta 1976 ter drugim mednarodnim obveznostim o manjšinskih in človekovih pravicah nasploh. Očitno vidijo namreč avtorji najnovejšega strankarskega sporazuma rešitev koroškega manjšinskega vprašanja v načrtni in uradni likvidaciji slovenske narodne skupnosti. Le tako lahko razumemo tristrankarski sporazum, ki zmanjšuje naselilveni prostor koroških Slovencev za več kot pet šestin pri dvojezičnih napisih in za približno dve tretjini pri uradnem jeziku.

NSKS in ZSO v tej zvezi z vso jasnostjo ugotavljata, da je naselilveno področje slovenske narodne skupnosti na Koroškem obistem znano, kajti Avstrija sama je pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo natančno orisala ter ugotovila avtohtono naselilveno področje slovenske manjšine, ki ga je tudi sama ugotovila in tako imenovani šolski odredbi leta 1945. Ponovno moramo ugotoviti, da morajo biti po mednarodnopravno priznanem načelu izpolnjene mednarodne pogodbe na podlagi stanja, kot je vladalo ob podpisu pogodbe.

V tej zvezi opozarjamo avstrijsko zvezno vlado, da je pri pogajanjih z italijansko vlado o izpolnitvi sporazuma Gruber-De Gasperi gleda ozemeljske razsvetlosti, saj ta sporazum, pogodbe leta 1945 ustotopala enako stališče, kot ga danes zastopamo koroški Slovenci.

Osrednji organizaciji koroških Slovencev opozarjata avstrijsko zvezno vlado, da pri predmetnem poskusu izpolnitve državne pogodbe ne gre le za okrnitev krajevnega veljavnostnega območja člena 7, marveč zlasti tudi za bistveno poslabšanje na področju uradnega jezika, ko se z novim zakonom spremeni pravni značaj slovenščine iz uradnega v pomožni jezik.

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem opozarjata avstrijsko zvezno vlado na nevarnost kršitve avstrijske državne pogodbe, ki pomeni za Avstrijo tisti dokument, ki jamči naši republiki svobodo in neodvisnost. Osrednji organizaciji ugotavljata, da bo slovenska narodna skupnost podzvela tako znotraj Avstrije kot na mednarodnem področju vse potrebne politične in pravne korake, da bo republika Avstrija po črki in duhu ter v sodelovanju s predstavniki koroških Slovencev izpolnila avstrijsko državno pogodbo.

Katastrofalen potres v Romuniji

Katastrofalen potres je v petek 4. marca opustošil severovzhodno področje Balkanskega polotoka. Najbolj prizadeta je bila SR Romunija z glavnim mestom Bukarešta. Potres je naredil tudi mnogo škode v sosednji Bolgariji in Jugoslaviji. V severni Bolgariji je v ruševinah izgubilo življenje okrog sto ljudi. V Jugoslaviji smrtnih žrtev ni bilo.

Čeprav je poteklo že teden dni od potresa, še vedno niso znane dokončne številke človeških žrtev, še manj pa materialne škode, ki mora biti izredno velika. Po grobih cenitvah je samo v Romuniji okrog 80.000 prebivalcev brez strehe, ranjenih naj bi bilo okrog 6.000, mrtvih pa nekaj nad 1000 ljudi. Petkov potresni sunek je imel v središču potresa moč med osmo in deveto stopnjo po Mercalliju.

Očividno pa se zemlja noče umiriti. Ta terek zvečer se je ponovno potreslo v južni Srbiji. Epicenter potresa, katerega moč je bila 6,5, je bil tokrat na področju Kruševca. Potres so čutili tudi v Nišu, Skopju in Beogradu.

PRESEDNIK GZ SLOVENIJE VERBIČ:

Izpolnitev člena 7

je merilo tudi za razvoj gospodarskega sodelovanja

„Vse nove pobude in prizadevanja za uspešnejše gospodarsko sodelovanje pa so nedvomno odvisne tudi od tega, v kolikšni meri bodo izpolnjena določila 7. člena avstrijske državne pogodbe,“ je poudaril predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, ko je ob otvoritvi hotela „Obir“ v Železni Kapli (o tem obširno poročamo na 5. strani — op. ured.) govoril o gospodarskem sodelovanju med Slovenijo in Koroško oziroma Jugoslavijo in Avstrijo. „Nedvomno bi uresničitev tega člena prispevala k novim vzgonom in iskanju rešitev, da bi bili doseženi v odnosih med obema državama boljši gospodarski rezultati. Kajti ustvarjalnost delovnih ljudi bi z izpolnjevanjem državne pogodbe dobila nove pobude in razsežnosti, ki bi se odražale tako v dobri stopnji sodelovanja, kot v dobrih gospodarskih odnosih.“

Predsednik Verbič je opozoril, da je hotel Obir nastal kot rezultat skupnih prizadevanj in skupnih vlaganj organizacij združenega dela Slovenije in gospodarskih partnerjev Avstrije. Pri tem je poudaril, da kljub nekaterim odprtim vprašanjem, na področju gospodarstva obe sosednji deželi uspešno sodelujeta, čeprav bi lahko v medsebojne gospodarske odnose vključili tudi nova prizadevanja in se tako odmaknili od tradicionalizma, kar pomeni zgolj samo medsebojno trgovinsko menjavo.

V interesu obeh dežel je — je dalje naglasil predsednik Verbič — da vzpodbujata svoje sodelovanje naprej, da krepita gospodarske stike in še posebej da ustvarjata pogoje za dolgoročne rešitve, ki jih predvsem vidimo v nekaterih obojestranskih naporih na področju skupnega vlaganja kapitala, dolgoročnih kooperacijskih pogodb, skupnega sodelovanja s tretjimi državami in podobno. Nič manj pa za dve sosednji deželi ni nepomembno sodelovanje na področju turizma, na področju prometne infrastrukture, na področju vse bolj prisotnega boja za čisto okolje, kjer le skupaj lahko prispevamo k boljšim rezultatom, kar bo prispevalo tudi k boljšim medsebojnim odnosom.

V ilustracijo, kako pomembno mesto zavzema Slovenija v okviru gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo, je predsednik Verbič navedel, da je Avstrija v slovenskem izvozu sedmi partner med evropskimi državami ter četrti partner med evropskimi državami, iz katerih Slovenija uvaža. Delež slovenskega izvoza in uvoza v jugoslovanskem okviru pa je v preteklem letu znašal 37,8 oz. 32,7 %, tako da je Slovenija v menjavi z Avstrijo zavzemala eno tretjino celotne jugoslovanske menjave.

„Treba pa je hkrati opozoriti,“ je dejal Verbič, „da je nesorazmerje med izvozom in uvozom precejšnje, pa naj gre za jugoslovanske ali za slovenske razmere, zato bo treba s konkretnimi prizadevanji preseči ta položaj. Pa ne le to. Sploh si bomo morali gospodarstveniki na obeh straneh meje močno prizadevati, da okrepimo gospodarsko sodelovanje in da vzpostavimo take odnose, ki bodo zadovoljevali partnerje in gospodarstvenike tako v Avstriji kot v Sloveniji.“

Da na področju gospodarskega sodelovanja še nikakor niso izkoriščene vse možnosti, je predsednik Verbič prikazal na dejstvu, da imata Slovenija in Avstrija le dve obliki skupnih naložb, in sicer Sava-Semperit ter Kerenčič-Angerer. To je dokaj skromna številka ob dejstvu, da ima Slovenija s tujimi partnerji iz drugih držav kar 45 takih pogodb, še posebej ob dejstvu, da gre za dve deželi ob meji, ki poznata soodvisnost obeh gospo-

darstev in v okviru katerih je moč najti uspešna iztočišča za gospodarsko sodelovanje in tudi skupna vlaganja. Pri tem tudi okoli deset dolgoročnih kooperacijskih pogodb in ena oblika skupnega naložba na tujih tržiščih ne more v celoti zadostiti vsem potrebam, še posebej pa ne možnostim in realnim potrebam nadaljnjega tovrstnega sodelovanja. Prav tako se odpirajo možnosti za uspešno sodelovanje tudi na področju turizma, je dejal predsednik Verbič in potem poudaril:

„Otvoritev hotela v Železni Kapli v obliki avstrijsko-jugoslovanske družbe s skupnimi vlogami gospodarstva z obeh strani meje in v skladu s pozitivnimi predpisi prav gotovo pomeni novo obliko sodelovanja med obema deželama. Ta objekt naj bo most med narodi na meji, naj bo hiša prijateljstva, spoznavanja in spoštovanja dveh narodov in njihovih jezikov, ki naj se oba uporabljata in spoštujeta. Vse to lahko prispeva k boljšemu razumevanju, boljšemu sodelovanju in predvsem skupnim naporom za sožitje. Zato bomo zelo veseli, če bodo gostje, ki si bodo želeli uslug tega objekta, zadovoljni z vsemi ponujenimi storitvami, da se bodo v njem dobro počutili, ne glede na

to, od kod prihajajo in kateremu narodu pripadajo.“

Novi hotel je ena izmed novih oblik sodelovanja, ki doslej v praksi ni preizkušena, je menil predsednik Verbič. To pomeni začetek naporov, da se po tej poti nadaljujejo prizadevanja in se na taki podlagi oblikujejo tudi nove rešitve, ki naj prispevajo k gospodarskim podvigom v obeh državah. Pri tem je Verbič nakazal, da so v Jugoslaviji odprta vrata za vlaganje tujega kapitala vsem tistim, ki to žele — seveda v skladu z zakonitimi predpisi.

Posebej je predsednik Verbič v tem okviru opozoril tudi na vprašanje slovenskih gospodarstvenikov v Avstriji, ki predstavljajo del integralnega avstrijskega gospodarstva, „ki pa so lahko pomemben dejavnik dobrega gospodarskega sodelovanja, kar si v resnici želimo in kar velja tudi učinkovito izrabiti v vseh nadaljnjih etapah naših skupnih naporov pri uresničevanju najrazličnejših oblik gospodarskih aktivnosti“. Omenil je še, da bo 11. marca obiskala Gospodarsko zbornico Slovenije delegacija trgovinske zbornice za Koroško, kjer bo priložnost, v prijateljskih razgovorih izmenjati mnenja o dosedanjem sodelovanju, predvsem pa začrtati pota, kako gospodarske stike med obema deželama v prihodnje še bolj okrepiti. Ob koncu pa je dejal, da je ob otvoritvi novega hotela treba izreči dve želji:

■ Da bi tako skupno sodelovanje rodilo nove gospodarske sadove.

■ Da bi novi hotel v Železni Kapli bil prijetno mesto bivanja vseh gostov, ki ga bodo obiskali, in teh naj bo kar se da veliko, ne glede na to, od kod prihajajo in kateri jezik govorijo, da bi na ta način v praksi spoznali potrebo in nučjo takega skupnega sodelovanja.

Položaj Slovencev v Italiji

v luči občnega zbora SKGZ v Trstu

V nedeljo 6. 3. 1977 je imela Slovenska kulturno gospodarska zveza v Trstu svoj 11. redni občni zbor. V Kulturnem domu se je za to priložnost zbralo veliko število delegatov iz vseh predelov, kjer živi slovenska narodna skupnost v Italiji; pridružili pa so se jim tudi številni gostje.

Predsednik SKGZ tov. Boris Race je v svojem obširnem poročilu orisal vse pomembne dejavnike Slovencev v Italiji. Poudaril je, da se slovenska narodna skupnost v Italiji v polni meri zaveda, da je boj za nacionalne pravice sestavni del splošnega boja za demokracijo. V središču predsednikovega poročila pa je razumljivo bil osimski sporazum, o katerem je tov. Race dejal, da je predvsem posledica dosedanjih odnosov med obema državama in izraz razpoloženja in težen jugoslovanskega ter italijanskega naroda; je pa tudi uresničenje želja obmejnega prebivalstva na italijanski strani. Osimski sporazum odstranjuje velike ovire, ki so bile na poti večjega in iskrenjega sodelovanja ter prijateljstva med obema državama.

„Obojestransko priznanje dokončnosti meja jemlje desnici v Italiji, posebno v obmejnih predelih in v prvi vrsti v Trstu, povod za ščuvanje k narodnostnemu sovrastvu in k revanšizmu; zato pomeni pomemben korak k utrditvi miru, k pomirjenju ob meji in k slabitvi moči nacionalistične in reakcionarne desnice,“ je naglasil predsednik Race. V nadaljevanju svojih izvajanj pa je Race omenil tudi manjšinsko vprašanje v Avstriji ter poudaril: „Primer koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov dovolj zgovorino pričča, kako je asimilacijska politika napram manjšinam resna ovira za dobre odnose med državama, v tem primeru med Jugoslavijo in Avstrijo.“

V izčrpnem tajniškem poročilu je bila orisana pestra dejavnost posameznih komisij SKGZ. Sicer pa je bilo na občnem zboru zlasti poudarjeno, da mora dobiti slovenska narodna skupnost tak gospodarski, socialni in politični položaj, da se bo čutila enakopravna z večinskimi narodom, pripadniki skupnosti pa kot enakopravni državljani. To pa ne glede na različne zgodovinske

ski razvoj posameznih delov skupnosti ali na upravno razdeljenost območja, naseljenega s Slovenci.

Med razpravo so bili obravnavani posamezni vidiki resnične enakopravnosti. Tako je bila glede enakopravnosti jezika med konkretnimi predlogi, kako ustvariti ozračje dvojezičnosti, tudi pobuda, da naj bi italijanski učenci v vsem obmejnem pasu dobili možnost učenja slovenskega jezika. „To ne bi bilo v prid le Slovincem, temveč tudi Italijanom,“ je bilo poudarjeno, „saj se z osimskim sporazumom odpirajo neslutene možnosti za različne poslovne, delovne in človeške stike ljudi z obeh strani meje.“ Na šolskem področju so ugotovili še mnogo pomanjkljivosti ter zahtevali, da je treba uvesti slovensko šolstvo vseh vrst in stopenj na celotnem ozemlju, še posebno pa v videmski pokrajini, kjer slovenskih šol še sploh ni.

Občni zbor je izzvenel v prepričanju, da se bo vloga slovenske narodne skupnosti v novem položaju spreminila. Dana ji bo večja možnost, da se v posredovalni vlogi med narodoma in državama ter z lastnim ustvarjalnim prispevkom uveljavi in si tako pribori enakopravnost.

Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem je na občnem zboru zastopal tajnik dipl. inž. Feliks Wieser. V svojem pozdravnem nagovoru je prav tako poudaril, da osimski sporazum odpira Slovincem v Italiji nove perspektive enakopravnega uveljavljanja na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Dejaj, da osimskih sporazumov in drugih demokratičnih procesov v italijansko-jugoslovanskih odnosih ne bi bilo, če ne bi narodnoosvobodilna borba dala nadaljnjemu razvoju v tem predelu Evrope svoj napredni in neizbrisni pečat. Seveda pa se bo morala slovenska narodna skupnost v Italiji tudi v bodoče še odločno boriti za svoje pravice, je naglasil tajnik ZSO in ob koncu opozoril na potrebo čim tesnejše povezave med Slovenci v Italiji in na Koroškem, saj se morajo eni kot drugi bojevati za svoj obstoj in razvoj.

Na občnem zboru SKGZ je bil zastopan tudi Narodni svet koroških Slovencev, ki ga je predstavljal osrednji tajnik dipl. jur. Filip Warasch.

Še več možnosti

za vsestranski razvoj manjšin

Komisija izvršnega sveta SR Slovenije za zunanje-politična vprašanja in narodnosti je prejšnji teden obravnavala predlog stališč, priporočil in sklepov skupščine SRS ter informacijo o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji. Komisija je dala določene pripombe in obravnavala naloge ter obveznosti izvršnega sveta pri uresničevanju pravic narodnosti. Posebej je obravnavala vprašanja financiranja dvojezičnega šolstva, sodstva in uprave, možnosti širjenja informacij v madžarskem jeziku, gradnje kulturnih domov ter še doslednejše rabe jezikov narodnosti v javnem in družbenem življenju.

S temi vprašanji se tesno bavijo tudi razni drugi forumi v Sloveniji. Tako so na primer sadove dosedanjih prizadevanj za urejanje vprašanih pripadnikov italijanske narodnosti pregledali in ocenili tudi na predsedstvu obalne konference SZDL v Kopru. Ugotovili so, da je uresničevanje ustavnih in statutarne določil o pravicah pripadnikov italijanske narodnosti že dalo bogate sadove, tako da se je položaj italijanske narodnosti izboljšal in se pospešil njen nadaljnji razvoj. Samoupravne interese skupnosti za prosveto in kulturo italijanske narodnosti so prevzele odgovorne družbene in narodnostne funkcije, tako da se z vsebinskim bogatjenjem samoupravnih odnosov in uresničevanjem delegatskega sistema izboljšujejo pogoji za polno narodnostno enakopravnost. Tam, kjer so ugotovili še razne pomanjkljivosti, pa so se zavzeli za nadaljnje ukrepe za vsestranski razvoj italijanske narodnosti, kar mora preprečiti kakršnekoli možnosti za asimilacijo, pripadnikom narodnosti pa vlivati zaupanje v neoviran razvoj.

Prijatelji in „prijatelji“

Odrekanje najosnovnejših demokratičnih pravic pogosto povzroči, da se prizadeti v svojem boju začnejo posluževati tudi takih sredstev, ki ogrožajo bodisi lastnino bodisi človeška življenja. Seveda ne smemo prezreti, da tudi zatirajoča skupina sega po različnih načinih zatiranja, ki pogosto vključuje celo telesno nasilje. Tudi kadar gre za narodnostno zatiranje, se dogaja podobno. Ni treba dolgo iskati primerov. V Evropi jih najdemo celo vrsto. Dogajanjem na Severnem Irskem, v Baskiji, na Južnem Tirolskem, je skupno to, da so izraz boja proti zatiranju.

Kot je znano, je prišlo okoli leta 1961 na Južnem Tirolskem do cele vrste bombnih atentatov, ki so povzročili mnogo materialne škode in človeških žrtev. Zastopstvo južnih Tirolcev je bombne atentate najostre-

je obsodilo. Ni najbolj bistveno, ali se je to zgodilo iz prepričanja ali iz razlogov politične taktike. Bolj važno je, kako danes gledajo na tedanje dogodke. V zadnjih letih je vse bolj opazen premik od negativnega ocenjevanja k pozitivnemu. Storitve tudi v politični javnosti vse bolj rišejo kot može, ki so pokazali brez-kompromisno vdanost domovini in so bili pripravljeni žrtvovati zanjo prav vse. Pojavlja se tudi zahteva, da je treba priznati, da so akcije teh mož bistveno pospešile razvoj, ki so ga potem politiki spretne privedli do sedanjega stanja. Najnovejši premik pa je ta, da se bo menda v Rimu zavel za vrnitev vseh državljanskih pravic storilcem tudi avstrijski zunanji minister Pahr.

Dogajanja na Južnem Tirolskem so vedno v precejšnji meri povezana z Avstrijo, in to ne samo zato, ker je priznana kot država zaščitnica. Marsikje so sumili, da so se vplivni avstrijski krogi vključevali v nasilni način borbe na Južnem Tirolskem. Po izvršenih bombnih atentatih je postala Avstrija za nekatere storilce zatočišče. Ne nazadnje je tirolska vlada poravnala sodnijske in zaporne stroške.

Avstrija pa je bila in je še tudi važno središče delovanja raznih organizacij, ki so si zastavile cilj, da materialno in moralno pomagajo južnotirolskim Nemcem. Ne pride nam na misel, da bi komurkoli odrekli to pravico. Tudi koroški Slovenci smo vedno solidarni z južnimi Tirolci, če gre za njihove demokratične narodnostne pravice. Prav tako tudi sami dajemo vsestranskemu sodelovanju in povezavi z matičnim narodom velik pomen.

Vendar je očitno, da se pod kvinko takih društev skriva včasih tudi delovanje, ki jasno presega podporno dejavnost v korist južnim Tirolcem. Skupni imenovalec političnega delovanja jim je nemška nacionalističnost in v Avstriji se vključujejo v protislovensko gonjo. Zgovoren primer v tem oziru je tako imenovani „Freundeskreis Südtirol“ v Gradcu: prav pred nedavnim je na zborovanju te organizacije govoril o položaju na Koroškem — gosposvetski „župnik“ Mucher.

Ob tem prevrednotenju politike z dinamitom in ob protislovenski gonji raznih „prijateljev Južne Tirolske“ se moramo vprašati, kako morejo imeti ti krogi zahtevo po dosledni izpolnitvi manjšinskih določil avstrijske državne pogodbe za ekstremizem. Očitno tudi tukaj gre za dvojna merila, ki se jih v Avstriji sploh radi poslužujejo v odnosu do južnih Tirolcev na eni in koroških Slovencev na drugi strani.

„Dvolična avstrijska politika nas ne more več preslepiti!“

„Vsakršno prikrito ali neprikrto nasilje nad narodi, deli narodov in nad človekom ter njegovimi svoboščinami je najočitnejše merilo stopnje zrelosti, naprednosti in resnične demokratičnosti neke družbe. Če pa gre za prikrito ali nasilno asimilacijo manjšine, je ta v vsakem primeru protidemokratična, pa naj bo razne navidezne avtoritete že tako zaviljajo v olepšano embalažo.“

Tako je dejal predsednik komisije za manjšinska in izseljenska vprašanja ter mednarodne zveze SZDL Slovenije Jože Hartman na seji predsedstva republiške konference SZDL, ko so obravnavali uresničevanje posebnih pravic pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti v Sloveniji in ob tej priložnosti proučili tudi položaj slovenske narodne manjšine v Italiji in Avstriji ter na Madžarskem.

Nasilna asimilacija ni samo v direktni prepovedi jezika, nacionalne kulture in podobnih pritiskih, je naglasil Jože Hartman, pač pa v takem gospodarskem, socialnem in političnem položaju manjšine, ki posameznemu njenemu članu z logiko osebnih interesov vsiljuje odrekanje do svoje nacionalne pripadnosti, če hoče doseči resnično enakopravnost s člani vladajoče narodnosti.

Zato tudi ni razlike med avstrijsko tezo o pravici manjšine do asimilacije in bolgarsko tezo o formiranju tako imenovane socialistične nacije, saj sta obe teoriji le malo bolj prefinjena oblika nasilnih asimilacijskih težej večinske družbe, je dejal Jože Hartman. „Odnos do manjšin, to je zagotavljanje možnosti za njeno enakopravnost in razvoj, je neločljivi del demokratične preobrazbe sveta.“

Govorec o odnosih z Italijo, je tovariš Hartman menil, da se bo po osimskih sporazumih vloge narodnosti kot posrednika miroljubnega sožitja in tvornih dobrososedskih odnosov lahko še bolj uveljavila. In potem je poudaril:

„Če imamo na mejnem področju z Italijo vse več dokazov koristnosti take vloge, pa nam na drugi strani Avstrija daje teh dokazov

vse manj. Ko danes z italijanske strani deluje strateški sporazum vseh strank ustavnega loka glede pozitivnega razvoja gospodarskih, kulturnih in političnih odnosov med obema državama, pa deluje z avstrijske strani strateški sporazum parlamentarnih strank, ki gradi svoj politiko na negativnem odnosu do manjšine, na zaviranju trenda Helsinkov na meji in na koncesijah tistim silam, ki predstavljajo težko hipoteko iz preteklosti in delujejo proti sodobnim evropskim tokovom. Pri tem nas dvolična avstrijska politika ne more več preslepiti, vse manj pa bo tudi lahko prepričala mednarodno javnost o „dobronamernosti in naprednosti“ svojih ukrepov na manjšinskem področju. Zastrafevalni zapor manjšinskega politika in najnovejša propagandna ofenziva heimatdiensta samo ponovno izpričujejo težke okoliščine boja Slovencev in Hrvatov za svoje pravice, zapisane v državni pogodbi.“

Povsem drugačen je odnos do manjšinskega vprašanja v Sloveniji oz. Jugoslaviji, kjer je izvajanje pravic narodnosti iz dela in produkcijskih odnosov pripadnike narodnosti vključilo v samoupravni mehanizem prek posebnih interesnih skupnosti, ki se v občini na temelju enakopravnih medsebojnih odnosov vključujejo v skupščinski sistem in tako organizirani uresničujejo svoje posebne pravice in interese. Taka praksa je Jugoslaviji prinesla sloves družbe, ki je mednarodne odnose razvila do visoke stopnje. Ko je osvetlil vlogo manjšin v preteklosti, je Jože Hartman ugotovil, da se njihova vloga v sedanosti v marsičem spreminja. Pravica do samoodločbe postaja v sedanjih razmerah vse bolj samoupravna pravica narodov — to je razpolagalna pravica z ustvarjeno vrednostjo lastnega delavskega razreda in pravica do samostojnega gospodarskega in kulturnega napredka.

„Danes postaja to vprašanje vse bolj neločljivi del boja za uresničevanje nacionalnih in človekovih pravic proti vsem vrstam diskriminacije nasploh in tudi na osnovi deklaracije OZN. To je obenem del boja narodov in ljudstev ter vsega naprednega človeštva proti imperializmu in proti hegemonizmu.“

Karel Pečko RAZSTAVLJA V WOLFSBERGU

Akademski slikar prof. Karel Pečko iz Slovenj Gradca, ki se je lani decembra predstavil v celovski galeriji „Aula slovenica“, trenutno razstavlja v Wolfsbergu, kjer sta njegovo razstavo skupno priredila kulturni referat mesta ter hranilnica.

Razstava, ki bo odprta še do 18. marca, obsega deloma slike, ki smo jih videli v Celovcu, nekaj pa je tudi drugih, vendar sodijo vse v ciklus „Uršlja gora“. Hranilnica Wolfsberg je v svoji galeriji poskrbela za okusno razvrstitev.

Popevka vesele jeseni 77

Društvo glasbenih delavcev „Harmonija“ v Mariboru razpisuje javni natečaj za popevko Vesele jeseni 77, ki bo septembra 1977 v Mariboru. Natečaja se lahko udeležijo vsi ustvarjalci zabavne glasbe s skladbami, ki še niso bile javno predvajane ali posnete.

K sodelovanju so vabljeni tudi zamejski Slovenci. Posamezni avtorji bodo na prireditvi nastopili le z dvema popevkama. Izvedenih bo 16 popevk v narečnimi besedili, zato naj skladatelji upoštevajo vedrost in barvitost posameznih slovenskih narečnih območij v glasbi in besedilu.

Melodije pošljite v treh izvodih z naznačeno harmonijo, tempom in podpisanim besedilom ter posebej natipkanim besedilom v dveh izvodih. Šifriranim skladbam priložite v posebni ovojnici naslov, ime in priimek avtorja glasbe in besedila, ter predloga za izvajalca in aranžerja.

Skladbe pošljite najkasneje do 31. 3. 1977 na naslov: Društvo glasbenih delavcev „Harmonija“, Maribor, Rotovski trg 1/I, s pripisom „Za popevko vesele jeseni 77“.

Razpisane so naslednje nagrade: ZLATI KLOPOTEC in 5000 din za najboljšo narečno popevko; tri nagrade občinstva v višini 4000, 3000 in 2000 din ter nagrada za najboljšo narečno besedilo v višini 3000 din.

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5 — 7

Vljudno Vas vabimo na razstavo slikarskih del slovenskega impresionista

Mateja Sternena

(1870—1949)

Otvoritev razstave v ponedeljek 14. marca 1977 ob 19. uri.

Razstava bo odprta do petka 1. aprila 1977, in sicer od ponedeljka do petka med 13. in 17. uro.

Prisrčno vabljeni!

Kulturno sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo

V Beogradu so prejšnji teden podpisali nov program sodelovanja med Jugoslavijo in Avstrijo na področjih izobraževanja, znanosti in kulture. Tozadevni sporazum, ki je bil že lani parafiran na Dunaju, velja za dobo treh let.

Na podlagi tega sporazuma se bo tudi v naslednjem obdobju nadaljevalo sodelovanje med univerzami in visokošolskimi ustanovami obeh držav z izmenjavo profesorjev. Univerze v Ljubljani, Mariboru in Novem Sadu, ki se že nekaj časa povezujejo s fakultetami univerz v Gradcu, Linzu, Innsbrucku in Celovcu, bodo sodelovanje nadaljevale, po možnosti pa se bo to sodelovanje razširilo še na druge visokošolske ustanove. Med drugim predvidevajo nadaljevanje dela lektorata za srbohrvaški jezik na univerzi v Gradcu in za nemški jezik na zagrebški univerzi ter izmenjavo štipendij za specializacije in polne seminarje jezika in književnosti. Trudili pa se bodo za čim prejšnjo ustanovitev novih lektoratov na avstrijskih in jugoslovanskih univerzah.

Z namenom, da bi se bolje razvil pouk materinega jezika na območjih Avstrije, kjer živijo pripadniki slovenske in hrvaške narodnosti, bo Jugoslavija posredovala knjige in učbenike za pouk v šolah in v predšolskih ustanovah. Podprli pa bodo tudi druge oblike sodelovanja na tem področju, vključno strokovno izpopolnjevanje učiteljev in profesorjev za slovenščino in hrvaščino na seminarjih ter izmenjavo strokovnih izkušenj na področju dvojezičnega pouka.

Nadaljnje točke novega sporazuma obsegajo razne oblike sodelovanja med knjižnicami in arhivskimi ustanovami ter na področju spomeniškega varstva. Del programa pa je posvečen kulturno-umetniškimi manifestacijam ter je govora o izmenjavi umetnikov in književnikov, o prirejanju umetnostnih razstav in o posebnem tednu jugoslovanskega filma v Avstriji.

DR. ANTON SVETINA

PRISPEVKI K ZGODOVINI ŠMIHELA PRI PLIBERKU

13. januarja 1661 je vikar Primuž Peer poslal škofijskemu ordinariatu v Ljubljani prošnjo zaročencev Urbana in Elizabete Lesjak za dispenzo zakonskega zadržka sorodstva 3.—4. kolena. Elizabeta Lesjak je bila vdova s štirimi otroki in se je bala, da bi izgubila kmetijo, če ne bi bila poročena. Urban Lesjak je bil ali njen bratranec ali stric ali nečak. O stopnji sorodstva med obema zaročencema so bili v šmihelskem župnišču zaslani ob navzočnosti obeh zaročencev kot priče tile farani: Aleks Svetič, Peter Cik, Pongrac Simon, Matija Mežnar, Luka Stergar, Andrej Kordšč in Simon Lesjak. Kaj je bilo ugotovljeno, pa iz arhivskih virov ni razvidno.

Leta 1661 je dobil beneficij sv. Katarine nad šmihelom po prezentacijski listini cesarja Leopolda I. Leopold Jali, magister filozofije, župnik v Globasnici, ki pa tega beneficija ni dolgo užival, ker je leta 1662 umrl. Njegov naslednik kot župnik v Globasnici in kot beneficij pri sv. Katarini je postal Jakob Rormeister, poznejši dolgoletni mestni župnik in slovenski pridigar pri cerkvi sv. Duha v Celovcu. Kmalu po prevzemu beneficija po vikarju Rormeistru pa je prišlo med njim in med šmihelskim vikarjem Peerom do dolgoletnih sporov. Že leta 1663 Rormeister ni dovolil, da bi šmihelski vikar Peer pregledal cerkvene račune beneficija sv. Katarine. 18. avgusta 1664 pa je vikar Peer vložil na škofijski ordinariatu v Ljubljani pritožbo zoper Jakoba Rormeistra, župnika v Globasnici, da je Rormeister cerkvenim ključarjem beneficija sv. Katarine prepovedal pobirati letnih dajatev od podložnih hub in da ščuva farane zoper cerkvene ključarje, naj ne plačujejo svojih davkov in drugih dajatev. Škofijski ordinariatu je v tej stvari razpisal razpravo pred škofijskim sodiščem v Ljubljani na 13. november 1664. Rormeister pa k razpravi ni prišel, pač pa je medtem vložil v tej zadevi pritožbo na deželnega vicedoma v Celovcu. Vicedom je pritožbi Rormeistra ugodil in s patentom z dne 22. decembra 1664 odredil in pod zapretim kazni prepovedal podložnikom beneficija sv. Katarine, da bi ubogali odredbe šmihelskega vikarja v zadevi polaganja cerkvenih računov in v zadevi plačevanja dejatev beneficija sv. Katarine. Vicedom se v svoji odločbi sklicuje na dejstvo, da je cesar kot koroški deželni knez patron, odvetnik in fevdni gospod beneficija sv. Katarine. Proti tej odločbi deželnega vicedoma se je škofijski ordinariatu v Ljubljani pritožil na najvišjo sodno instanco, dvorno komoro v Gradcu. Šele 22. avgusta 1667 je cesar Leopold I. izdal ljubljanskemu škofu ukaz, naj ali ugotovi zahteve šmihelskega vikarja ali pa naj v zadevi pošlje svoje poročilo. Ta spor je bil rešen šele leta 1668, potem ko je ljubljanski škofijski ordinariatu dokazal, da ima vikar župnije Šmihel po ustanovni listini beneficija pravico, da pregleda in odobruje cerkvene račune cerkve in beneficija sv. Katarine, in potem, ko je bilo dokazano, da so te pravice izvrševali vsi vikarji te župnije od na-

stanka beneficija dalje. 12. februarja 1668 je pliberški vikar Jurij Stergar tožil šmihelskega vikarja Primuža Peera, da še ni plačal za leto 1667 letnega prispevka škofiji v znesku 36 goldinarjev, ki jih mora pliberški vikar oddajati vsako leto na praznik sv. Doroteje na sinodi v Gornjem gradu. Škofijski ordinariatu je izdal vikarju Peeru nalog, naj v roku 14 dni plača dolžni znesek, ki ga je dolžan plačevati po podatkih, vpisanih v urbar pliberške župnije, če pa ima kake ugovore, naj jih v predpisanem roku vložijo. Ko je vikar Peer vložil ugovor in prosil, naj v zadevi odloči sinoda, ki bo po veliki noči v Gornjem gradu, je izdal škofijski ordinariatu 17. marca 1668 tale dekret: Ker v tem letu ne bo obdržana sinoda v Gornjem gradu, temveč v Ljubljani, se vikarju Peeru strogo naroča, da takoj poravnava dolžni znesek in nima zoper ta dekret nobene pritožbe. Če ne bo plačal, bo zoper njega izvršen rubež in bo moral poravnati tudi stroške izvržbe. 28. septembra 1668 se je pritožila podložnica podružnične cerkve sv. Nikolaja v Dvoru Helena Šuster zoper vikarja Primuža Peera na škofijski ordinariatu v Ljubljani, da ji je Peer vzel hišico in njivo kljub temu, da je plačala cerkvenim ključarjem lavdemij. V tej stvari je bil škof že poprej pooblastil nadžupnika in škofijskega komisarja v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, da v zadevi izvrši poizvedbe in poroča. Škofijski komisar Tomaž Friderik Leberwurst je škofu poročal, da je izdal že 6. septembra razsodbo, da mora vikar Peer vrniti vdovi hišico in njivo. V zvezi s to sodbo je poslal generalni vikar ljubljanske škofije Filip Terpin vikarju Peeru dne 28. septembra pojasnilo, kako bi moral v tej stvari postopati: Cerkevno zemljiško gospodarstvo predstavljajo vikar in cerkveni ključarji skupno. Ker je vdova plačala posmrtnino, ne bi smeli niti vikar sam, niti cerkveni ključarji sami, niti vsi skupno odvzeti samolastno vdovi zemljišča, temveč bi morali skupno z vdovo izvoliti nepristranskega sodnika, ki bi moral v zadevi izdati odločbo. Ker so vikar in cerkveni ključarji nepravilno postopali, bi pravzaprav zapadli kazni. Leta 1666 je izdal vikar Peer rojstni list za šmihelskega rojaka Gregorja Perka, študenta teologije, ki je bil rojen 25. februarja 1642 v kraju Strpna vas; krstil ga je kaplan Janez Vric, botra pa sta bila Klement Podl in Uršula Reš. 18. junija 1669 je vikar Peer poslal šmihelskega kaplana Jurija Tomažarja v Ljubljano, da je tam opravil izpit iz dušebrižništva (cura animarum). Tomažar je bil star 28 let, študiral je dve leti čisto filozofijo in kazuistiko v Celovcu, ordiniran je bil na naslov grada Žusem, katerega lastnik je bil baron Reising. Doma je bil v Dobrli vasi, poprej je služboval dva meseca kot kaplan v Zitari vasi, župniji, ki je spadala pod proštnjo v Dobrli vasi, zato so njegovo prošnjo za polaganje izpita priporočali tudi patri jezuiti v Dobrli vasi. 24. septembra 1669 je škof Jožef Rabatta opravil v šmihelski župniji vizitacijo in birmo. Ko je zasljal domačega vikarja, je ugotovil tole: Primuž Peer je deželan Kranjske iz mesta Kranja, star 46 let, duhovnik 22 let. Ordiniran je bil na naslov kanonikov menihov Labotske doline, študiral je čisto logiko in nato dve leti kazuistiko.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Kapelške žene so obhajale mednarodni praznik žena

Krajevna organizacija slovenskih žena v Železni Kapli je tudi letos pripravila zdaj že tradicionalno proslavo mednarodnega dneva žena. Prireditelj je bila zadnja nedelja v novem hotelu „Obir“, ki je ob tej priložnosti uspešno prestal svojo prvo večjo preizkušnjo, saj se je zbralo blizu 400 ljudi.

Uvodoma je izrekla besede prisrčnega pozdrava Helena Kuharjeva, ki je med številnimi častnimi gosli posebej pozdravila predstavnice z Jezerskega (ki so prišle v lepih gorenjskih narodnih nošah) in iz Mežice ter domačega župana deželnega poslanca Lubasa z zastopnicami socialistične ženske organizacije. V imenu Zveze slovenskih žena je spregovorila tajnica Ančka Kokotova, ki je kratko orisala vlogo in naloge naših žena in mater; pri tem je zlasti poudarila njihovo odgovornost in skrb za vzgojo otrok v zvestobi do naroda in materinega jezika, pa tudi njihov delež v prizadevanjih za prijavo otrok k dvojezičnemu pouku. In končno je izrekel pozdrav tudi še predsednik domačega Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ inž. Peter Kuhar, ki je opozoril na potrebo praktičnega uveljavljanja dvojezičnosti in s tem dejanske enakopravnosti pripadnikov obeh narodov v deželi; prikazal pa je tudi najnovejši uspeh na področju gospodarske dejavnosti — novi hotel „Obir“.

Domači prosvetaši so ženam in materam za njihov praznik poklonili bogat in pester kulturni spored. Z izbranimi točkami so se predstavili moški zbor SPD „Zarja“ pod vodstvom Joška Wrulicha, ženski oktet z Obirske pod vodstvom Valentina Polanška in lovski pevski zbor pod vodstvom Vladimira Prušnika; svoj delež, ki je bil še posebno prisrčen, pa je prispevala tudi mladina — otroški instrumentalni ansambel in otroška folklorna skupina, vmes pa še prispevek mladih recitatorjev.

Poleg bogatega kulturnega užitka pa so bili udeleženci nedeljske prireditve deležni tudi pristne domače pogostitve, ki so jo kapelške žene po stari navadi pripravile ne le zase, ampak tudi za svoje številne goste. In gotovo je bil lep poklon ženam ob njihovem prazniku, da so najprej njim postregli moški: pevci pod vodstvom „stroge komande“ hotelskih uslužbencev.

Praznovanje dneva žena je po-

tekalo v prijetni domači družabnosti, kjer je bilo tudi priložnosti za izmenjavo mnenj o tem in onem. Izzvenelo je v prepričanju, da se naše žene in matere znajo povesečiti, kadar je za to priložnost, da pa so prav tako sposobne in pripravljene prispevati svoj delež, kadar gre za naše skupne narodne interese. Vsakoletni dan žena je v tem oziru lepa priložnost, da se eno poveže z drugim.

Lutkarji iz Ptuja so gostovali v Podjuni

V petek in soboto prejšnjega tedna je imelo SPD „Edinost“ v Pliberku v gosteh skupino lutkarjev iz Ptuja. Predstavili so se nam z lutkovno igrico J. Pavlika „Trije snežaki“ v režiji Andreja Fekonje.

V organizaciji SPD „Edinost“ so v petek najprej obiskali otroke v Zvabeku, kjer jih je sprejel in se jim po predstavi tudi zahvalil predsednik KD „Drava“ Leonhard Katz. Druga predstava istega dne pa je bila v ljudski šoli pri Božjem grobu, kjer se je zbralo nad petdeset otrok. Po končani predstavi so si otroci skupaj z igralci ogledali lutke in oder ter se pogovarjali o delu, nastajanju in uprizorjanju lutkovnih igrice.

V soboto je bila prva predstava že ob dvanajstih in to v ljudski šoli v Vogrčah, popoldne pa sta sledili še dve — prva v Libučah, druga pa v Globasnici. Na zaključni prireditvi se je predsednik SPD „Edinost“ iz Pliberka Joško Hudl v imenu vseh otrok, ki so obiskali teh pet predstav — skupno jih je bilo okrog dvesto — zahvalil lutkarjem iz Ptuja ter jim v zahvalo in v spomin na gostovanje podaril nekaj knjig naših domačih avtorjev.

Zanimanje in pretežno dober obisk lutkovnih igrice sta nam ponovno dokazala, da je za tovrstno udejstvovanje še dovolj nezorane ledine in da bi se moralo v tej smeri delati in narediti še dosti več.

Bilčovs

Pred petdesetimi leti sta si podala roke za skupno življenjsko pot Anton Mihor in Barbara Mihor, rojena Jesenko. Zakonca sta doma iz Spodnje Vesce v bilčovski občini. V njunem skupnem življenju sta prestala mnogo težav, saj na malem posestvu, kakršna je Šoštarjeva kajža, ni bilo mogoče pridelati vsega za življenje. Vsaj malo za priboljšek je pridelal Anton, ki je bil čevljar in je v svojem poklicu delal še „štere“ — to se pravi, da so rokodelci po takratni navadi prišli na domove in kar tam izdelovali razna obuvala, obleke itd. Poleg tega poklica pa je imel še enega, ki pa je tudi že skoro prišel v pozabo — „vadovca“ na ženitovanju. Tozadevno je bil pravi mojster. Kolikokrat je šel z vencem okrašenim klobukom in z okinčano palico po domači in drugih farah in z zato pripravljenim tekstom vabil na svatbo. Sploh je Tone še danes družaben in ga radi poslušajo sosedje in tudi drugi, saj ve marsi-

kaj povedati iz minulih časov. Njegova žena Barbi ga je pri vsem tem podpirala in v tej harmoniji sta doživela lepi jubilej zlate poroke.

V težkih dneh koroških Slovencev in tudi drugače predstavljata zakonca steber ljubezni do svojega ljudstva. Obred zlate poroke je opravil nečak slavljence župnik Roman Mihor iz Slovenije. Obema čestitamo k življenjskemu prazniku in želimo, da bi tudi diamantno poroko uživala v skupni radosti.

Tudi v Bilčovsu nas zadnje čase pogosto obiskuje neizprosna smrt. Tako je pred nedavnim nenadoma umrla pri Korenu pd. pri Peželnu v Kajzazah upokojenka Ina (Kristina) Sitter. Živela je več let pri Pežlnu in tudi umrla je tam. Pežlnovim gre iskrena zahvala za oskrbo pogreba in drugih priprav. Od pokojnice se je poslovil tudi naš domači pevski zbor. Naj ji bo zemlja lahka.

Že v šestih letih po cesti skozi Karavanke

Na Koroškem načrtujejo za bližnjo bodočnost gradnjo kar dveh cestnih predorov: enega pod Pločami (Plöckenpaß) v Karnijskih Alpah proti Italiji, drugega pa med Področičico in Jesenicami skozi Karavanke v Jugoslavijo. Zaradi ogromnega mednarodnega pomena, pri čemer igra bistveno vlogo prevoz nafte z Bližnjega vzhoda, je trenutno aktualnejši karavanski cestni predor, tako da zavzema tozadevni projekt čedalje resnejše oblike.

Tako so na seji avstrijsko-jugoslovanske podkomisije za tehnična in finančna vprašanja, ki je prejšnji teden zasedala na Bledu, proučili še zadnje podrobnosti, kake naj bi pričeli dela na tem pomembnem meddržavnem objektu. Dokončna odločitev pa naj bi padla na bližnji seji glavne komisije, ki se bo predvidoma sestala še ta mesec.

Kakor smo v našem listu že poročali, je načrtovana gradnja predora med Področičico na avstrijski ter Hrušico pri Jesenicah na jugoslovanski strani Karavank. Predor bo dolg 7,5 kilometra (od tega 3,5 kilometra na jugoslovanskem in 4 km na avstrijskem ozemlju). Na blejskem sestanku so se dogovorili, da bodo z gradnjo pričeli leta 1978, tako da bi do leta 1983 dogradili prvo „cev“, po kateri naj bi že v prvem letu obratovanja zapeljalo okrog 3000 vozil na dan.

Gradbeni stroški so predvideni v višini dobrih 2 milijard šilingov. Glede financiranja so se dogovorili, da bosta Avstrija in Jugoslavija vsaka prispevali po 400 milijonov šilingov lastnega deleža, s čimer bi zagotovili 40 % potrebne vsote, ostalih 60 % pa bi Jugoslavija preskrbela v obliki posojil, ki bi jih potem odplačevali s cestnino, zbrano na obeh straneh predora. Za vožnjo skozi predor bo namreč treba plačati cestnino, ki bo znašala okoli 100 šilingov na vozilo. Na ta način naj bi bil predor pod Karavankami amortiziran v 25 letih.

V A B I L O
NA
OTVORITEV RAZSTAVE

Cankarjevo gledališče

v sredo 16. marca 1977 ob 19.30 uri v avli Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu, Ebentaler StraÙe 14.

Sodelujejo: Slavnostni govornik — Ivan Potrč
Stalno slovensko gledališče iz Trsta z recitalom drame Ivana Cankarja „Jakob Ruda“ v režiji Jožeta Babiča

Razstava prikazuje sedmero Cankarjevih dramskih del v jugoslovanskih in drugih gledališčih. 123 slovenskih poklicnih uprizaritev, ki so doživele 1700 predstav, je ustvarilo prek 50 režiserjev. Predstavljene so tudi dramatisacije in uglasbitve po Cankarjevih delih, uprizorjanje Cankarja na amaterskih odrih ter dramske izvedbe Cankarja v radiu, filmu in televiziji.

Razstavo so vsebinsko pripravili sodelavci Slovenskega gledališkega muzeja pod vodstvom prof. Mirka Mahničarja. Zunanjo podoba ji je dal ing. Mirko Lipužič.

Razstava bo odprta do 28. marca 1977, in sicer od ponedeljka do petka v času od 14. do 17. ure.

Prisrčno vabljeni!

Krščanska kulturna zveza

Slovenska prosvetna zveza

Izvrstna predstavitev Dvorakovega „Mrtvaškega ženina“

Na povabilo Krščanske kulturne zveze so v nedeljo gostovali v Celovcu tega dela doslej verjetno še sploh niso izvajali, tako da je bila nedeljska izvedba resnično enkratno doživetje.

To pa še posebej velja spričo dejstva, da so bili umetniki iz Ljubljane — kakor že tolikokrat ob svojih gostovanjih na Koroškem — res vrhunski interpreti, kar v enaki meri velja za soliste, za zbor in orkester, pa tudi za dirigenta. Posamič in kot celota so bili izvrstni, prepričljivi, tako da so navdušili tudi tiste poslušalce, ki s tovrstnimi glasbenimi stvaritvami morda le še niso dovolj spoznani, da bi lahko v polni meri uživali ob njihovi vsebini, izpovedi in izvedbi.

Ravno to splošno navdušenje pa je umetnikom priznanje, kakor jim je aplavz za bogato darilo, ki so ga poklonili obiskovalcem nedeljske prireditve.

Nasprotno pa v Celovcu tega dela doslej verjetno še sploh niso izvajali, tako da je bila nedeljska izvedba resnično enkratno doživetje.

To pa še posebej velja spričo dejstva, da so bili umetniki iz Ljubljane — kakor že tolikokrat ob svojih gostovanjih na Koroškem — res vrhunski interpreti, kar v enaki meri velja za soliste, za zbor in orkester, pa tudi za dirigenta. Posamič in kot celota so bili izvrstni, prepričljivi, tako da so navdušili tudi tiste poslušalce, ki s tovrstnimi glasbenimi stvaritvami morda le še niso dovolj spoznani, da bi lahko v polni meri uživali ob njihovi vsebini, izpovedi in izvedbi.

Ravno to splošno navdušenje pa je umetnikom priznanje, kakor jim je aplavz za bogato darilo, ki so ga poklonili obiskovalcem nedeljske prireditve.

„Gost 77“ v Celovcu sejem gastronomije in turizma

Jutri bo v Celovcu odprt strokovni sejem „Gost 77“, na katerem bodo zainteresirani spet našli mnogo novega in zanimivega s področij gastronomije in turizma. V dneh od 12. do 20. marca bodo obiskovalcem na ogled eksponati, ki jih je pripravilo 405 avstrijskih in 344 inozemskih podjetij ter razvrstilo na razstavnih površini 34.500 kvadratnih metrov. Kajti še pravčasno za letošnji strokovni sejem, ki je že deveti po vrsti, je bila dograjena tudi nova sejemska hala.

V času sejma bo v Celovcu spet cela vrsta strokovnih in drugih prireditev. Tako bo že šestič izvedeno mednarodno tekmova-

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na PEVSKI KONCERT v nedeljo 20. marca 1977 ob 14.30 uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi. Nastopa: Mečani pevski zbor „Rož“ iz Št. Jakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Mišavljeviča.

Prisrčno vabljeni!

mladih kuharjev, pri katerem bodo sodelovali tekmovalci iz Avstrije, Italije, Jugoslavije in Zahodne Nemčije. Svoje sposobnosti bodo demonstrirala tudi domača gastronomska podjetja, ki bodo tekmovala v pripravljanju hladnih bifejev. Prav tako bo prirejeno tradicionalno srečanje strokovnih novinarjev, ki se bodo na svojih posvetovanjih bavili s problemi podeželskih gostiln. Posebna razstava bo predstavila začimbe iz celega sveta, poleg tega pa bodo s posebnimi prireditvami prisenečila še posamezna podjetja.

V dneh, ko vabi Celovec na strokovni sejem „Gost 77“, bo na celovškem razstavišču vsekakor marsikaj zanimivega za vsakogar, ki se bavi z gastronomijo in turizmom.

Slovenska prosvetna društva v Bilčovsu, Kotmari vasi, Svečah, Sentjanžu in Sentjakobu vabijo na

2. ROŽANSKI IZOBRAŽEVALNI TEDEN od 13. do 20. marca 1977 z naslednjim sporedom:

- **Nedelja 13. 3. ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu:** otvoritev; pevski zbor „Rož“; Sentjakovski kulturniki od prof. Ahacelja do župnika Ražuna (dr. Vinko Zwitter).
- **Ponedeljek 14. 3. ob 19.30 uri pri Mežnarju v Kotmari vasi:** Moč in vpliv javnih občil (dr. Robert Saxer).
- **Torek 15. 3. ob 19.30 uri pri Knaberlnu v Velinji vasi:** Hišna in ledinska imena Velinje vasi in okolice (dr. Anton Feinig).
- **Sreda 16. 3. ob 19.30 uri v farnem domu v Sentjakobu:** pevski zbor „Rož“; Sentjakovski kulturniki od prof. Ahacelja do župnika Ražuna (dr. Vinko Zwitter); ob 19.30 uri pri Tišlerju v Sentjanžu: Hišna in ledinska imena Sentjanža in okolice (dr. Anton Feinig).
- **Četrtek 17. 3. ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu:** Moč in vpliv javnih občil (dr. Robert Saxer).
- **Petek 18. 3. ob 19.30 uri v Združenem domu v Sentjanžu:** Filmski večer za mladino (Hanzi Weiss).
- **Sobota 19. 3. ob 13. uri v ljudski šoli v Bilčovsu:** Popoldan iger in razvedrila za otroke v predšolski starosti; starši imajo priložnost za razgovor z vzgojitelji; ob 19.30 uri pri Adamu v Svečah: koncert rožanskih pevskih zborov.
- **Nedelja 20. 3. ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu:** Pogoji kulturnega delovanja na vasi (forumska diskusija).

Gre za enakopravnost Slovencev v boroveljski občini

V ponedeljek 7. 3. 1977 je bila v boroveljski mestni hiši seja predsednikov kulturnih in športnih društev v boroveljski občini. Navzoči so skupaj z županom in podžupanom sestavili prireditveni koledar za sezono 1977.

Sestanka sta se udeležila tudi predsednik SPD „Borovlje“ tovariš Wieser Andrej in predsednik SPD „Vrtčača“ iz Slovenskega Plajberka dipl. inž. Feliks Wieser. Predstavnik slovenskih društev sta razložila svoje predstave o kulturnem delovanju v boroveljski občini. Takoj na začetku sta navzoče opozorila, da mora biti slovenščina v boroveljski občini enakopraven uradni jezik in da mora občina poskrbeti za ustrezen kader. Župan Woschitz in podžupan Oraže sta potrdila pravico Slovencev do

enakopravnega uradnega jezika. Morala pa sta priznati, da občina do danes še ni poskrbela za to, da bi bilo to tudi tehnično izvedljivo (zapisniki, objave, oglasna tabla — vse to mora biti dvojezično). Slovenska predstavnik pa sta med drugim tudi predlagala, da bi v boroveljski občini letos organizirali dvojezično kulturno prireditev, na kateri bi enakopravno sodelovala slovenska in nemška društva.

Res je, da so nekateri bili mnenja, da turiste, ki pridejo k nam, slovenska kultura ne zanima; da so godrnjali, ko sta slovenska predstavnik zahtevala, da mora biti slovenščina enakopraven uradni jezik; in res je, da je nekaterim za vse drugo, samo ne za skupno dvojezično prireditev. Toda res je tudi, da je dosledno nastopanje slovenskega občinskega odbornika Wieserja iz Slovenjega Plajberka, ki se že dalj časa trudi za enakopraven položaj slovenščine v boroveljski občini, obrodilo določene sadove, kajti nekateri najbolj zagriženi nasprotniki naše narodne skupnosti se bodo počasi izolirali. Argumenti slovenskih zastopnikov na seji so bili mnogo bolj stvarni in prepričljivi, tako da so tisti, ki so želeli slovenska prosvetna društva izriniti, končno morali popustiti. Vedno bolj postaja jasno, da bo morala tudi boroveljska občina nekaj prispevati k enakopravnemu sožitju slovensko in nemško govorečih ljudi na Koroškem.

Kulturno društvo „Drava“ v Zvabeku vabi na PEVSKI KONCERT

v nedeljo 20. marca 1977 ob 19.30 uri v farni dvorani v Zvabeku.

Nastopa: Mešani pevski zbor „Rož“ iz Št. Jakoba v Rožu pod vodstvom Lajka Milišavljeviča.

Prisrčno vabljeni!

Na zasneženi Bleščeči

Z večjo zamudo poročamo o uspešnem izletu na zasneženo Bleščečo planino v nedeljo 6. februarja. Povabilu Slovenskega planinskega društva v Celovcu se je odzvalo okrog 20 navdušenih planincev. Medtem ko je bilo v dolini pusto megleno vreme, je bilo na planini toplo in sončno, tako da so bili vsi do zadnjega srečni in veseli, da so „tvegali“ pohod na zasneženo Bleščečo, ki se je bleščala v toplih sončnih žarkih in tako nudila idilično zimsko sliko.

V koči je bilo prijetno toplo in vsak udeleženec izleta je dobil kot nekakšno nagrado za trud, da je pri gazil v kočo, prijetno dehtečo in seveda tudi okusno enolončnico, ki jo je skuhal in pripravila neumorna Frida iz Bilčovsa. Poleg toplega okrepčila je vsak udeleženec izleta prejel tudi značko. S tem je organizator izpolnil obljubo, da bodo udeleženci izleta na zasneženo Bleščečo deležni presenečenja.

Med številnimi izletniki je bila tudi vnukinja pred nedavnim v Švici umrlega nemškega dramatika Carla Zuckmayerja. Prijetno dekle je hčerka znanega pesnika Michaela Guttenbrunnerja. Na Bleščečo je prišla v spremljavo svojega bratranca Herberta Guttenbrunnerja, ki ga poznamo kot prijatelja koroških Slovencev.

V prijatni družabnosti je kar prehitro minil čas in treba je bilo vzeti slovo od prijazne kočice in planine, kjer so naši planinci preživeli nekaj prijatnih in veselih uric. Tudi sonce, ki je zatonilo za Komnico in hitra pooblačitev sta bila vzrok, da so planinci vzeli pot pod noge in se začeli pomikati v dolino. Sto metrov pod planino jih je zagnila gosta megla, ki jih je potem spremljala vse do njihovih domov. Večina planincev je sklenila, da bo tudi pozimi obiskovala slovensko planinsko postojanko, saj je življenje v njej pozimi še prav posebno prijatno in privlačno.

VELIKA PRIDOBITEV V ŽELEZNI KAPLI:

Hotel Obir — „hiša prijateljstva“

Predsednik Trgovinske zbornice za Koroško Baurecht ga je imenoval „novo zvezdo na jugu“, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Verbič pa „most med narodi na meji“ ter „hišo prijateljstva, spoznavanja in spoštovanja“ — oba pa sta govorila o novem hotelu Obir v Železni Kapli, ki je bil minulo soboto uradno odprt v okviru prisrčne svečanosti in v navzočnosti številnih gostov. Vsi govorniki pa so predvsem naglasili, da pomeni novi gostinski objekt veliko pridobitev za Železno Kaplo in njeno okolico, saj je bil z dograditvijo modernega hotela narejen prvi korak k uspešnemu razvoju tujskega prometa v tem turistično doslej še vse premalo izkoriščenem predelu dežele.

Za Železno Kaplo je bila otvoritev hotela pravi praznik. Na terasi je igrala domača godba na pihala, dekleta in fantje v narodnih nošah pa so gostom pripenjali šopke. In gostov se je zbralo lepo število, med njimi visoki predstavniki političnega in gospodarskega življenja Koroške in Slovenije, župani sosednjih občin tu in onstran

čina tudi sprejela. To je privedlo do ustanovitve Južnokoroške turistične družbe, v kateri so poleg skupine domačih zasebnikov še kapelška Posojilnica, Zveza slovenskih združenj v Celovcu in Hranilnica Globasnica, kot družabnik iz Slovenije pa ugledno podjetje Alpetour v Škofji Loki. Glede gradnje se je gradbeni odbor med več

meje, zastopniki narodnih organizacij in gospodarskih ustanov koroških Slovencev, predvsem pa domačini, ki so upravičeno ponosni na obogatitev, ki jo je njihov kraj dosegel z dograditvijo hotela Obir.

Na otvoritveni slavnosti, ki jo je olepšal moški zbor SPD „Zarja“ pod vodstvom Joška Wrulicha, je goste najprej pozdravil Johann Haderlap, nato pa je zgodovino in nastanek novega hotela orisal drugi poslovodja Južnokoroške turistične družbe (ki je lastnik hotela) inž. Peter Kuhar. Začelo se je leta 1972, ko je občina Železna Kapla sklenila, da podari gradbeno zemljišče ter prispeva pol milijona šilingov tistemu, ki bi na tem zemljišču zgradil hotel s 60 posteljami. Takrat so se odborniki kapelške Posojilnice spriče obnove izkoriščanja poznane zdravilne vode ter v spoznanju važnosti za tujski promet odločili za tozadevno ponudbo, ki jo je potem ob-

predloženimi osnutki odločil za načrt arhitekta Arnavtoviča v Ljubljani; pri gradnji hotela so bila zaposlena izključno domača podjetja (več kot 140 delavcev je našlo zaposlitev), notranjo opremo pa je dobavilo podjetje Slovenijales. Vsem, ki so bili udeleženi pri gradnji, je inž. Kuhar izrekal zahvalo lastnika in pri tem opozoril, da je bil hotel dograjen v rekordnem času. Hkrati se je zahvalil tudi pristojnim oblastem in še posebej finančnim zavodom — Zvezi slovenskih združenj, Hipotečni banki in Celovcu, Ljubljanski banki in predvsem domači Posojilnici, pa tudi občinskemu odboru z županom Lubasom na čelu, Gospodarski zbornici in Ljubljani in neumornemu gradbenemu odboru.

Ob koncu pa je inž. Kuhar spomnil, da je Železna Kapla s svojo okolico dala v zadnji vojni v borbi proti fašizmu ogromne žrtve. „Prav zaradi tega smo se v Železni Kapli vedno tru-

dili za mirno sožitje med obema narodoma na enakopravni osnovi v deželi in preko meje,“ je naglasil. To ne nazadnje zaradi tega, ker se zavajajo potrebe gospodarske povezave s Slovenijo, ki jo v kapelški občini tudi dejansko izvajajo v vsakdanji praksi. „Na žalost pa nerazveseljivi dogodki od leta 1970 preko onih v letu 1972 in lanskoletnega preštevavanja do zadnjih nerazumljivih predlogov v zvezi z rešitvijo člena 7 državne pogodbe tudi pri nas niso ostali brez občutnih posledic,“ je poudaril inž. Kuhar. „Tembolj smo zato ponosni, da smo tudi v tem razburkanem obdobju uspeli z ureditvijo nove veje dejavnosti, ki bi lahko služila kot primer ljudi za ostala področja življenjskih odnosov med sosedi in narodi. V tem smislu želim hotelu Obir uspešen razvoj v korist turističnega in splošnega gospodarskega razvoja Železne Kaple, še posebej pa dobrih sosedskih odnosov med narodoma v deželi in preko meje.“

Uspešen razvoj novemu podjetju je zaželel tudi domači župan Lubas, ki je nakazal gospodarske razmere v občini. Njegovi želji pa sta se pridružila tudi predsednik Trgovinske zbornice za Koroško Baurecht in predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Verbič, ki sta ob tem konkretnem primeru sodelovanja dveh sosednih dežel na gospodarskem in turističnem področju tudi v širšem okviru osvetlila razvoj in perspektive gospodarske kooperacije med Koroško in Slovenijo oz. Avstrijo in Jugoslavijo. Viden izraz te povezave pa so umetniške slike, ki so jih hotelu podarile gorenjske občine.

Otvoritveno svečanost, ki je po za slugi Mihe Travnika potekala v vzornih dvojezičnosti, je zelo smiselno zaključil pevski zbor, ko je s Prešernovo Zdravljico izrazil željo, da bi se v novem hotelu srečevali kot prijatelji in dobri sosedje. Nato pa so se gostje pri ogledu poslopja lahko na lastne oči prepričali, da bo vsakdo, ki bo prišel v ta hotel, imel res vse na razpolago, kar nudi sodobni turizem. Kajli štirinadstropni hotel A kategorije je zgrajen po najmodernejših vidikih in opremljen izredno okusno. Ima 48 tujskih sob, kjer je 96 postelj (po potrebi pa se število postelj lahko poveča na 120). V sobah je telefon; na razpolago so kopalnice, dnevni prostori, sobe za gledanje televizije, dvorane, kavarniški in restavracijski prostori, terasa, bar in razne druge naprave, razumljivo tudi parkirni prostori. Med posebnostmi opreme hotela pa je treba omeniti še klimatske naprave, kjer so za ogrevanje dvorane izkoristili toplo talno vodo... In ob koncu še cene: soba z zajtrkom na osebo 125 šil., polni penzion v glavni sezoni 230—250 šil., v pred- ali posezoni 225 šil. na osebo.

Preostane le še želja, da bi se novo gostinsko-turistično podjetje v Železni Kapli uspešno razvijalo.

IVAN CANKAR

9

HIŠA MARIJE POMOČNICE

„Kako ti je ime?“ je prašal, ko jo je ogovoril prvokrat. „Kako ti je, Tina?“ je prašal pozneje. Nič drugega ni govoril, ozrl se je in je šel dalje, stopil je k Lojzki, ki se je smejala prešerno, k Tončki, ki je strmela srepo z velikimi slepimi očmi in je krčila obrvi, ker je ugibala, kakšen je pač obraz njega, ki stoji pred njo. Tako je hodil, da so minile ure in se je zmrščilo, poslovil se je od Pavle pol prijazno, pol malomarno ter je šel prav tako razmišljen, kakor je bil prišel, s svojimi starejšimi sestrami, bujno razvitimi, kričeče oblečenimi židovkami.

Vesani v bele roke, v beli obraz so mu sledili Tinini pogledi. In ko je bila noč, so sople težke njene prsi; vzglavje je bilo od žerjavice in žile so bile na sencih, kakor da bi udarjalo s kladevcem.

... Pomlad je šla preko poljane in kjer je bila prej gola prst, je vzkliklo čez noč bujno življenje, zgodilo se je božje čudo...

Rakev je bilo njeno mlado srce in nenadoma se je vzdignilo iz njega vročeživo, silno hrepenenje, vzklicale so v bujnem bogastvu sanje kakor rože na divjem vrtu... Na klopi, pod kostanjem, sta sedela fant in dekle, glavo ob glavi, roko v roki in sta molčala. Ali glej, podoba je oživila! Oči, ki so gledale prej sanjavo na sončno pokrajino tam doli, so se domislile, so vzplamtele, boječi, hrepeniški pogledi so se iskali, ogibali, srečali so se naposled; lica so rdela, zgenila se je roka, ki je ležala v roki, telo se je stiskalo k telesu, ustnice so se bližale ustnicam, razpaljene, trepetajoče... Pritisnila je čelo na vzglavje. „Sveti angel varuh moj, varuj me ti nočoj...“ — Smehljaj se je njegov obraz in ves bled je bil, ustnice pa so bile rdeče, napete; in bližal se je, njegova lepa bela roka se je bližala, že se je doteknila njenega vročega

lica; in onabi sklonila glavo, z obema rokama bi prijala njegovo lepo belo roko, pritisnila bi nanjo čelo, ustnice, pritisnila bi jo na prsi...

Sestra Cecilija je stala ob durih, njene oči so bile resne in žalostne; zazvonilo je na koridorju, gostje so se poslovili. Postala je, preko čela je šinila senca življenja, ki je minilo. Ozrla se je na Tino in je zaslutila, da je bilo iztegnilo življenje svojo grozno roko po nji. Tudi Malči je opazila to roko in v srcu se ji je zgenilo, kakor takrat, ko je butal ob okno anarhist...

Tina je ugledala kakor v ogledalu samo sebe in svoje življenje. Komaj malo je bilo posijalo sonce in samo mimo je bila šla pomlad, pa je vse dozorelo v nji, srce je začutilo in oči so izpregledale. Prišel je nekoč s sestrami in z njimi je prišlo mlado dekle; z enim samim pogledom je objela Tina njeno telo, njen obraz, njeno obleko in videla je, da je lepa ženska; obraz je bil poln svetlobe in veselja, telo je kipel v bujni mladosti pod tesno, napeto obleko... Takrat se ni ozrl na Tino, ni je niti pozdravil, čudna luč je bila v njegovih očeh. Tina je sedela mirno, obrnjena proti postelji; začutila je v srcu kakor sram in skrila bi se. Zvečer se je razpravila hitro, legla je in se odela preko obraza.

Ko je bilo tema, se je vzdignila v postelji, nekaj grdega, pregrešnega se je vzdignilo v njo. Tipala je z rokami po svojem telesu, po ubogih, tenkih, čudno zvutih in skrčenih nogah, po bokih, po komaj vzcveteli prsih. Obšlo jo je, da bi se razpraskala, da bi rezala z nožem po teh hudobnih, prokletih, od Boga prokletih nogah, po prsih, ki so bile še polotroške in so se pač izgubile pod bluzo, pod predpasnikom, po obrazu, ki je bil surov in kmečki, po nerodnih delavskih rokah. O prokletu, prokletu življenju, od Boga prokleta mrtvašnica!

Mrtvašnica je večna. Pač je zunaj življenje, kjer ni tistih visokih ozkih stopnic, ne mračnega dvorišča, obzidanega vse-naokoli, pač so tam vrtni in so travniki, pač so kostanji tam in klop pod kostanjem, kjer sedita fant in dekle, roko v roki, glavo ob glavi. Ali vrata vanj so zaklenjena za zmerom. Pred velikimi železnimi vratmi bi klečala, spačena in grda, od Boga prokleta, in bi gledala na vrt, tja, kjer sedita pod

kostanjem on in ona, lepa in mlada obadva. Kleči pred velikimi železnimi vratmi, spačena, zavržena, in gleda, kako se sklanja glava h glavi, zmerom nižje, kako se bližajo ustnice ustnicam, kako se oklepa roka roke... Ej, prijala bi z močnimi delavskimi rokami, stresla bi se železna vrata, ne odklenila bi se nikoli. Zavržena za zmerom, mrtvašnica je večna!

Zakopala je nohtove v meso, vzdihnila je in vzdih je bil podoben siloma zadržanemu kriku... Malči se je premaknila v postelji, zamrmrala je nerazumljivo, slišala je krik v spanju in precej se ji je zazdelo, da je v bolnišnici kakor nekoč in da leži tam nag otrok, ki mu režejo v meso z ostrim nožem...

Tina je zaspala pozno in je kričala v spanju. Ko se je vzbudila, je bila odeja na tleh, na tleh je ležala tudi srajca in telo je bilo razpraskano od nohtov, drobna kapljica krvi je bila na prsih, prav pod vratom...

Prihajal je sveti Božič, ali na njegovi poti so bili megleni temni dnevi. In v tistih meglenih dneh je dozorelo Tinino življenje.

Pripravljala se je kakor na prvo sveto obhajilo. Tiha je bila in resna, v njenih mislih je ugasnil ves divji ogenj, pokojno so tekale in jasne so bile kakor studenec. Tako je prišla tista noč, kakor da bi bila od nekdaj še natanko določena; tista noč in druga nobena. Zgodaj se je znočilo, ves dan ni bilo zasijalo sonce, žalosten dan je bil, kakor poslednji dan grešnika, na smrt obsojenega. Tina je sedela ob postelji, čakala je, da bi ugasnila luč in da bi bilo tiho v sobi. In ko je ugasnila luč ko je utihnilo šepetanje na posteljah in se je že oglašalo odtod, odondod enakomerno težko sopenje, je vzela Tina molek s stene in je pričela moliti rožni venec. Molila je in se je prestrašila; drugod so bile njene misli, ustnice so izgovarjale svete besede kakor v spanju, duša jih ni slišala in ne razumela. Pričela je znova, hotela je misliti na Boga, na Mater božjo, na nebesa; ali Mati božja ni imela milostivnega obraza, oči so se ozrle nanjo in so gledale prešerno, hudobno — bujno telo je bilo oblečeno v tesno obleko, da so kipeli v nji polni udje, in Tina je spoznala lepo žensko, ki

Za vse je dober samo za šolo ne

Gornjo tožbo slišimo pogosto iz ust staršev, ki imajo težje vzgojivega otroka. Z omenjeno tožbo prihajajo pogosto starši, katerih otrok je v predpubertetni ali zgodnje pubertetni dobi. V tem času se zlasti pri fantih močno pokažejo tako imenovani tehnični interesi. Fantje se posebno zanimajo za razne tehnične pridobitve sodobnega časa. Hočejo čimveč razstavljati, preizkušati pa zopet sestavljati.

Tehnični interes pa ni značilen samo za dečke v določenem razvojnem obdobju, ampak je močno razširjen tudi med odraslimi. Interes za tehnične pridobitve je torej splošen, pri dečkih omenjene starosti pa še dodatno pogojen s specifičnostjo razvojne stopnje. Zaradi tega ta interes za poklicno usmeritev pomeni malo ali nič. Starši zamenjujejo interesno zoženost otroka z zelo pomembno življenjsko usmerjenostjo. V tem pa je velik problem, ker mnogokrat ugotavljamo, da otrok pravzaprav nima delovnih navad in da je interesno zožen.

Dalje ugotavljamo, da danes mnogi otroci nimajo kaj delati. Starši so zaposleni. Doma imajo komaj prostor za bivanje. Vse, kar potrebujejo, prinesejo s trga, in tako otroka nimajo s čim zaposliti. Če je vzgoja v družini še patriarhalna, to se pravi, da moški člani družine ne primejo za nobeno gospodinjstvo delo, je še težje. Otroci zaradi tega ni navajeni na delo. Nima razvitega čuta in odnosa do dela na sploh. Nima delovnih navad. Težave nastanejo takrat, ko od njega zahtevamo samostojno udeleževanje. Najpogosteje se to pojavlja v šoli, in sicer ob prehodu iz nižjega v višje razrede. Medtem ko v nižjih otrok lahko izdeležuje, da le v šoli posluša, pa mora v višjih razredih tudi doma samostojno delati. Tisti, ki ni navajen na delo in ne čuti delovne dolžnosti, odpove.

Čut dolžnosti do dela človeku ni dan z rojstvom, privojena je le potreba po aktivnosti. Odnos do sistematičnega in dolžnega dela pa je rezultat vzgoje. Če tega čuta otroku ne privzgojimo, zaide v težave takoj, ko zahtevamo od njega samostojno delo.

Starši pogosto iščejo pomoč strokovnjakov, ko se pojavijo vzgojne težave. Vendar, četudi gre za deset do dvanajstletnega fanta, je — žal — že ogromno zamujenega. Starši tega ne morejo razumeti. Pravilno bi bilo, da bi starši navajali otroka na delo že od rojstva, vsekakor pa od drugega leta starosti. Najdemo pa primere, ko mati — še pogosteje pa stara mati — obuva čevlje petnajst let staremu otroku. V takih primerih je zamujeno takorekoč vse, kajti otrok se je petnajst let privajal na „ne delo“ in zato tudi zna „ne delati“ ter se tega zelo težko odvadi. Nasprotno pa bo otrok, ki se je petnajst let učil delati, zelo verjetno vse življenje dober delavec.

Resnično je težko v sleherni družini najti možnosti za vsakdanjo zaposlitev otroka. Hkrati s tem problemom pa se pojavlja še drug, precej splošen problem. Starši današnjih otrok so se v mladosti večinoma mukoma prebijali skozi življenje. Danes, ko so si ustvarili sorazmerno visok standard, skušajo svojim otrokom nuditi lepšo mladost, kot je bila njihova. Vsak dan slišimo to misel: hočem, da moj otrok ne bo že v mladosti toliko izkusil, kot sem moral jaz.

O ženski mikavnosti

Nelepa žena je lahko mikavna, lepota pa je največkrat dolgočasna in nezanimiva. Nobena skrivnost ni, da dolg, neproporcionalen nos zelo malo vpliva na gotovost v samo sebe, ki jo žena z izgrajeno osebnostjo zna manifestirati. A vendarle obstajajo določene stvari, ki jih velja poznati in jih upoštevati — prav tako pa obstajajo določene stvari, ki jih je treba poznati in se jim izogibati.

V nekaj točkah vas bomo seznanili z njimi.

ČESA SE JE TREBA NAUČITI...

Mikavna žena ni nikoli slabe volje, nikoli se neprenehoma ne pritožuje in ne igra žrtvenega jagnjeta. Ve, da je prvi korak, da ugaja ljudem, njen optimizem in vedrina.

Nasmeh mikavne žene je nevsiljiv in brez problemov; torej je treba redno obiskovati zobozdravnika.

Poskusite!

SKUTINA KREMA

Potrebujemo 15 dkg skute, približno 1/2 l mleka, 10 dkg sladkorja, vanilij sladkor, limonino lupino, 5 dkg rozin, 1 zavitek vanilijevega pudinga, 2 dcl sladke smetane.

Penasto umešamo zdrobljeno skuto, sladkor in malo mleka. Dodamo dišave in rozine. Puding skuhamo po navodilu na ovitku in mlačnega primešamo umešani skuti.

Kremo damo v čaše, okrasimo s stepeno smetano, lahko jo potresemo z naribano čokolado ali okrasimo s sadjem.

MEDENE ŠTRUČKE

Potrebujemo 15 dkg sladkorja, 2 jajci, 2 žlici medu, 35 do 40 dkg bele moke, 1/2 zavitka pecilnega praška, 5 dkg orehov, 5 dkg rozin, cimet.

Umešamo sladkor, jajca in med. Dodamo dišave, moko s praškom, rozine in grobo zrezane orehe. Iz testa oblikujemo 3 do 4 cm široke štručke, damo jih v narahlo pomaščen pekač in spečemo pri srednji vročini. Počeno, še vroče, zremo na tanjše rozine in pavaljamo v sladkorni moki.

To je lepo in prav, toda nekateri starši prav zaradi tega ne navajajo otroka na delo, ki ga otrok najprej igraje opravlja, pozneje pa s čutom odgovornosti. Uživajo, ko se otroci brezskrbno igrajo, in jim ne nalagajo nobenih obveznosti, ker pač hočejo pripraviti svojim otrokom srečno otroškost. Ob brezskrbnosti svojih otrok do neke mere sami podoživljajo tisto, za kar so bili prikrasani, pri tem pa pozabljajo na pravo mero in na otrokovo bodočnost.

Zelo pomembno je, da ima otrok svoj prosti čas za igro, ker je igra velike važnosti za duševni razvoj otroka. Prav tako je pomembno, da otrok ni prežgodaj obremenjen s pretežkimi odločitvami ter da se čuti varnega pri starših. Toda prav tako je nujno, da otroka že zelo zgodaj navajamo na delo in delovno odgovornost, ker le na ta način mu bomo zagotovili srečno mladost in uspešno življenje.

Če je koža groba, je treba pazljivo izbirati kreme in ostala lepotila.

Z lepotnimi izdelki je treba imeti „topel odnos“ in jih ne šteti za luksuz ter jih uporabljati le od časa do časa. Negujemo se tudi zase in za svoje družinske člane.

Ni tragedija, če zagledate na obrazu novo gubo, ki je zelo vidna ob koncu tedna, ko ste utrujeni od dela. Vsaka doba ima svoje lepote...

Žena, ki hoče biti mikavna, si mora ustvariti določene kulturne navade, vedeti, kdaj in kje se kaj dogaja, da bi mogla enakopravno sodelovati v pogovorih.

Velik uspeh je tudi, če zna žena odkriti skrivnosti parfumov in količino, ki jo je treba uporabljati.

Prijatelje je treba sprejemati v vedrem okolju, polnem toplote. Ni važno, če nimate srebrnega jedilnega pribora in dragocenih krožnikov; pomembnejše je, da se v vašem domu vsi počutijo prijetno, vi pa ste med njimi sveži, spočiti, družabni.

ČEMU SE JE TREBA ODREČI...

Mikavna žena ne pripoveduje ves dan o problemih, ki jih ima z otroki ali gospodinjstvom pomočnico. Te probleme rešuje razumno sama.

Nič ni hušjega, kot če se vztrajno delate bolj premožne, kot ste v resnici. Lahko ste mikavni v preprosti obleki in smešni v plašču iz kanadske kune zlatice.

Tiste žene, ki so že zašle v leta, si ne smejo za vsako ceno prizadevati, da bi bile videli mlade. Ne češite se tudi kot vaša priljubljena igralka, ne ličite obraza kot vaša sosedica in ne oblačite se kot vaša prijateljica. Posnemanje največkrat izzveni v smešnosti.

Zvečer je treba obraz skrbno očistiti vseh

Pri nakupu čevljev

se ne smemo prenačljiti

Preirano ozki ali grobo narejeni čevlji nam pogosto deformirajo stopala in porajajo kurja očesa. Kakršnakoli naj je oblika kurjega očesa, vedno tiči vzrok za njegov nastanek v tesnem obuvanju.

Deformirani nožni palci ali prsti na nogah — to je lahko včasih tako hudo, da je treba poskusi kirurško pomoč — nastajajo zgolj zavoljo nošenja pretesnih čevljev. Le-ti nenehno pritiskajo na prste in jih silijo, da so ves dan skrčeni.

Veliko primerov spuščanja trebušnih organov kot tudi deformacij spodnjega dela hrbtenice lahko pripišemo nošenju čevljev s previsoko peto. Naj dodamo še to, da čevlji, v ka-

terih nima noga ravnovesja, go. Zavoljo tega je treba pri nakupu čevljev poskusiti oba — levega in desnega.

Čevljev ne kupujte zjutraj, temveč opoldne ali še bolje — popoldne, ko se vam je noga zavoljo celodnevne napora razširila.

Izberite si čevlje iz mehkega usnja, zlasti še, če imate občutljive noge. Krokodelje in kačje usnje je trdo in takšni čevlji niso udobni za nošenje.

Pri nakupu čevljev si dobro oglejte tudi njihovo notranjost. Ne kupujte premahnjih in ne prevelikih čevljev. In kar je pri vsem še najbolj pomembno: ne hitite pri nakupovanju. Vzemite si dovolj časa in pregledajte čevljev natančno, da pozneje ne bo kaj narobe.

Skoraj pri vsakem človeku je eno stopalo bolj razvito kot dru-

Drobni nasveti

■ Roke vam neprijetno diše po čebuli. Umijte jih v mlačni salmiakovi vodi in dobro splaknite v mlačni vodi.

■ Posušeno pasto za čevlje boste spet lahko rabili, če ji prilijete nekaj kapljic toplega mleka.

■ Preprogo dobro očistimo tudi z žaganjem, namočenim v vodi, ki ste ji prilili nekaj kapljic salmiaka. Žaganje potresemo po preprogi in ga z metlico drgnemo na vse strani. Žaganje bo vpielo ves prah. Po čiščenju preprogo še dobro stremo.

■ Ko boste prale obleko s kovinastimi gumbi ali zaponkami, jih poprej ovijte s krpico, da ne bo rje na obleki. Tako ovite pustite še pri likanju.

■ Apnenec, ki se nabere na dnu kotlička za vodo, odstranite, če nekaj časa kuhate v njem presne krompirjeve olupke.

■ Modra barva odbija mrčes. Zagrnite torej okna z modrim blagom in imeli boste mir pred muhami in drugim nadležnim mrčesom.

ličil, kajti to je tudi eden izmed pogojev, da ohranimo svežo, mladostno in privlačno polt.

Vsem prijateljem in znancem ni treba nenehno pripovedovati o kozmetiki in obiskih pri frizerki. To je vaša zasebna zadeva.

Ne govorimo ure in ure slabo v ljudeh, ki niso z nami.

Tudi če štejete več kot štirideset pomladi, se ne oblačite starikavo. Bodite zmerni in dokaj sodobni.

Imejte svoj lastni slog ličenja, oblačenja, govorjenja. Bodite z modo na tekočem, a ohranite svojo osebnost pri oblačenju. Izogibajte se pretiranim ekstravagantnim oblačilom.

je sedela pod kostanjem, roko v roki z njim. Spremenil se je tudi Kristus; nič več ni imel trnjeve krone na glavi, tudi krvavih solz ni bilo na licih; gladek in bel je bil njegov obraz, vesele so bile njegove oči, kakor takrat, ko je sedel pod kostanjem, roko v roki z njo... Čudno so se menjale podobe, ginile so in ugašale, vračale so se. Čutila je Tina, da se bojuje njen angel varuh z zlím duhom; tiščala je molek k prsim, molila je skoro na glas. In podobe so bile zmerom bolj mirne in čiste, misli so se vzdignile iz blatne prsti in so se vzpenjale zmerom višje. Že je slišala Tina besede, ki so jih izgovarjale ustnice in razumela jih je... Da, tam je življenje, kjer ni ne tistih strašnih stopnic, ne mračnega dvorišča, obzidanega vsenaokoli. Tam onkraj smrti... Lahko ji je bilo pri srcu; vzdigne si vesel otrok krilce do gležnjev in skoči z lahko nogo preko plitvega jarka, na ono stran...

Tiho je bilo v mrtvašnici; komaj se je časih zgenilo v spanju, v sanjah. Tina je prižgala svečo na nočni mizici poleg postelje. Iz predala je vzela zavoj užgalic in je delala počasi, nič se niso tresle roke; nato je nasula rdeči prah v kozarec. Razpravila se je in je legla v posteljo, rumena trepetajoča svetloba sveče je padala na pozlačeno svetinjo na njenem golem vratu. Snela je s stene malo črno razpelo in ga je pritisnila k ustnicam, desnica je posegla po kozarcu.

Na postelji, kjer je ležala Malči, je zašumelo. „Tina!“ Vztrepotala je in se je ozrla. Malči je sedela na postelji, zaspano in začudeno so gledale oči.

„Ali me nisi klicala, Tina?“ „Nisem te klicala, Malči; leži in zaspil.“ „Ugasni svečo.“ Malči je legla; komaj so se bile zatisnile trepalnice, so se vrnile sanje.

Tina je bila vztrepotala in tresla se je še zmerom; tresel se je ves život, roka je tipala, komaj je bila toliko močna, da je mogla držati polni kozarec.

Počasi in polglasno je molila Tina očenaš, zatisnila je oči in je izpila do dna...

Zjutraj sta stala ob postelji sestra Cecilija in zdravnik, ki se je smejal blagohotno.

„Neumni otrok!... Hudega ne bo nič... no, nesite jo dol!“

Tina se je zavedla. Neizmerna groza je bila v njenih očeh: še so naokoli mrtvaške stene, rakve stoje tam v vrsti, mrtvašnica je večna.

Sestra Cecilija in sestra Agata, ki je bila prišla iz sosednje sobe, sta prijeli Tino in sta jo nesli dol. Malči je sedela na postelji in je držala v roki skodelico kave. „Klicala me je ponoči,“ je omenila z mirnim, skoro malomarnim glasom. „Jaz sem vedela, da misli odtod,“ je dejala Brigita in je srebala kavo, v roki pa je držala veliko žemljo...

Znočilo se je in pozabile so nanjo. Tina se ni vrnila več; ali ko je ležal nekoč pozneje otrok na njeni postelji in je ugledal ponoči strahom sive stene mrtvašnice, je strmelo vanj dvoje velikih oči, polnih groze in trpljenja...

Zunaj je bil mrz in je bila noč; življenje, zaničevano in zaničevano vredno, je šlo mimo; brezzoba, osorna starka je šla godrnjaje mimo in je rožljala z molkom.

VI

Še malo dni je bilo do Božiča. In takrat so prišli gostje k Lojzki. Prišel je najprej elegantno oblečen gospod, v gorek kožuh zaviti; držal se je malo sključeno, njegove noge so bile zelo tanke, na glavi je bilo le še malo las, skrbno počesanih preko pleše; in obraz je bil rumen, ves zgrbljen. Smehljaj se je sladko, sklonil se je k Lojzki in jo je poljubil na ustnice in na lica. Nato je vprašal Lojzko, če bi šla domov za praznike.

„Ne!“ je odgovorila Lojzka tako mirno in pogledala očetu tako mrzlo v obraz, da ni vprašal dalje in se je kmalu poslovil.

Prišla je drugi dan elegantna dama. Dihala je težko, govorila je hlastno in razmišljeno, slačila si je rokavice in jih spet natikala, ozirala se je, kakor da bi pričakovala nekoga. Pogledala je Lojzko z dolgim pazljivim pogledom od glave do nog in pogled se je ustavil naposled na copatah.

„Kako grde copate imaš, Lojzka!“

„Pa mi kupite druge... Zakaj pa ste prišli?“

„Kaj niso noge nič boljše?“ Okrenila se je dama k sestri Ceciliji. „Kako pa je znogami? Kaj ne bo nikoli boljše? Kaj pravi zdravnik?“

Od vseh postelj so se ozrle na damo zlovolljne oči. Zakaj govori o nogah? Kdo ji je dal pravico? Zase naj se briga in za svoj rdeči nos... Kadar je opravila z nogami, tedaj postavi Cecilija platneno steno pred posteljo in vse se izvrši, kakor da bi nič ne bilo, oko se ozre na grde rane... Zenska pa pride in govori sredi sobe — šla naj bi na cesto ter tam izpraševala ljudi: „No, kako je z nogami?“

Sestra Cecilija je skomizgnila z rameni in ni odgovorila. „Čudna bolnišnica!“ se je razjezila dama in nato je vprašala Lojzko, če bi šla za praznike domov.

„Ne!“ je odgovorila Lojzka in se ni več ozrla na mater. Dama si je hlastno natikala rokavice, stopicala je, ozirala se je in šla je naposled.

Lojzka je vedela, zakaj ni hotela domov. Ko so se zaprle duri za gospodom, za damo, so se zaničljivo napele njene rdeče ustnice, obrvi so se strnile.

Videla je dom, ko je bil lep, pač lepši od te velike sobe z golimi stenami, s štirinajsterimi posteljami. Tam so bile na stenah pisane tapete, slike v zlatih okvirjih so visele naokoli. Na tleh so bile preproge in sedel je človek na širokih, blazinastih stoli, ležal je na mehkih zofah in mirna zaspana svetloba je prihajala tiho skozi visoko okno, izza težkih zastorov, ki so segali do tal. V kotu je stala majhna mizica in na mizici so bile rože, težak, prijetno utrudljiv, uspravajoč vonj je ležal v sobi. Lepa je bila soba, ali vsa oskrunjena, polna zlih misli in zlih besed.

Oče je bil malokdaj doma, ali kadar je prišel, je bil njegov obraz osoren, gledal je hudobno in prav tako hudobno je gledala mati. Sedela sta za mizo, svetilka je gorela med njima. Oče je izpregovoril besedo, čisto kratko, kakor da bi mu bila slučajno zdrknula z ustnic, in tedaj sta odložila nože in vilice, lica so prebledela, ustnice so se tresle.

(Dalje v prihodnji številki)

Mir med obema narodoma

more zagotoviti le vestna izpolnitev člena 7

Osrednji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev je na svoji seji dne 8. marca 1977 razpravljal o trenutnem položaju in v tej zvezi sprejel naslednjo resolucijo:

Člani Osrednjega odbora smo v svoji funkciji kot zastopniki krajevnih odborov in občinskih zborov vseh dvojezičnih občin temeljito preverili položaj naše narodne skupnosti na celotnem ozemlju s slovenskim in jezikovno mešanim prebivalstvom na Koroškem ter stanje, ki je nastalo, ker je zvezni kancler ob sodelovanju treh parlamentarnih strank ukinil kontaktni komitej.

Načemo se spuščati v podrobno navajanje posameznih ukrepov, ki jih je vlada v preteklem letu do danes uveljavila v škodo slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem, od izvedbe protiuslavnega jezikovnega štetja, preko zakona o narodnih skupnostih, ukinitev bistvenih določil na področju manjšinskega šolstva, do poskusa dokončne likvidacije slovenskega življa na Koroškem in Štajerskem s popolno razveljavitvijo člena 7 avstrijske državne pogodbe in stvarnem, osebnem in krajevnem pogledu. Okrepljeni od uspešnega bojkota ugotavljanja manjšine izvoljeni predstavniki NSKS ugotavljamo

da odredba o manjšinskih sosvetih dejansko jemlje Narodnemu svetu koroških Slovencev in Zvezi slovenskih

organizacij na Koroškem pravice do avtonomije in samoodločanja v smislu 1. odstavka člena 7, ki govori o pravici do lastnih organizacij, sosvetom pa daje „monopol zastopstva“ in s tem krši omenjeno ustavno določilo člena 7. Mi koroški Slovenci se ne bomo nikdar odpovedali lastnim organizacijam in nikoli ne bomo sodelovali pri ukinjanju mednarodnih pogodb;

da pomenita dogovora strank o uradnem jeziku — ki ga že zakon sam stvarno in osebno skrajno sožuje — in o topografskih napisih nedopustno zožitev slovenskega naselitvenega prostora, kajti omejitev veljavnostnega območja člena 7 na pičlo četrtino slovenskega naselitvenega območja pomeni usvajanje brezdomne manjšine, ki se ji jemlje življenjski prostor avtohtone naselitve. S poskusom uničitve manjšinskega ozemlja stremijo

v koroškem deželnem zboru zastopane stranke očilno za tem, da odvajamo členu 7 vsako osnovo in bi tako postala njegova določila brezpredmetna.

Poudarjamo, da odobravamo vse ukrepe Koordinacijskega odbora NSKS in ZSO v zvezi z izvedbo člena 7, izražamo predsedstvu NSKS vso zaupanje in mu zagotavljamo vso podporo pri bodočih ukrepih v korist slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prepričani smo, da bo samo vestno izpolnjevanje avstrijskih ustavnih in mednarodnih obveznosti porok za mir med obema narodoma na Koroškem. Zato zahtevamo, da avstrijska zvezna vlada ne odstopa od jasnih določil člena 7 avstrijske državne pogodbe ter zajamči slovenskima manjšinama na Koroškem in Štajerskem narodno zaščito, obstoj in razvoj na celotnem ozemlju s slovenskim ali jezikovno mešanim prebivalstvom.

RADIO — TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 12. 3.: 8.00 Mala čebelnica — 8.15 Vrtec na obisku — 8.30 Kukavičji Mihec — 9.05 Trije botri prijatelji — 9.25 Narava Japonske — 9.50 Dežela brez primere — 10.35 Boussardelovi — 14.55 Nogolet — 16.50 Košarka — 18.20 Obzornik — 18.35 Mladinski film — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.00 Življenje na gradu — 21.30 Moda za vas — 21.40 Dnevnik — 22.00 625 — 22.40 Evropsko dvoransko prvenstvo v atletiki.

NEDELJA, 13. 3.: 7.45 Poročila — 7.50 Za nedeljsko dobro jutro — 9.00 Kmetje, bombe in oblast — 10.35 Raziskovalci — 11.25 Mozaik — 11.30 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — 17.00 Evropsko dvoransko prvenstvo — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Marija — 21.15 Srečanje z vzhodom — 21.45 Šport — 22.45 Dnevnik.

PONEDELJEK, 14. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 16.20 Kmetijska oddaja — 17.05 Glasbeni ciciban — 17.15 Narava Japonske — 17.40 Obzornik — 17.55 Prvih 365 dni v otrokovem življenju — 18.25 Mozaik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Umreti na soncu — 21.35 Kulturne diagonale — 22.15 Mozaik kratkega filma — 22.35 Dnevnik.

TOREK, 15. 3.: 8.00 Šolska oddaja — 16.05 Zemlja se spreminja — 17.10 V znamenju dvojčkov — 17.30 Pika Nagavička — 17.55 Obzornik — 18.10 Jugoslovanska zabavna glasba — 18.40 Mozaik — 18.45 Jelenov žleb — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Diagonale — 20.35 Zvezde gledajo z neba — 21.25 Ohridsko poletje — 22.00 Dnevnik.

SREDA, 16. 3.: 8.10 Šolska oddaja —

17.00 Lutkovna oddaja — 17.15 Ujemimo življenje — 17.40 Obzornik — 17.55 Ne prezrite — 18.25 Mozaik — 18.30 Glasba takšna in drugačna — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tuja pisma, ruski film — 21.30 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.35 Rak, upanje in razočaranje — 22.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 17. 3.: 8.00 Šolska oddaja — 9.25 Smuški poleti v Planici — 14.00 Šolska oddaja — 16.20 Planica — 17.20 Lutkovna oddaja — 17.35 Obzornik — 17.50 Mozaik — 17.55 Čudoviti svet pajkov — 18.40 Utonilo je sonce — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dobričine — 20.30 Naša varnost — 21.20 Miniature — 21.35 Dnevnik — 21.50 Festival popevk.

PETEK, 18. 3.: 8.10 Šolska oddaja — 9.25 Planica — 14.10 Šolska oddaja — 16.05 Planica — 17.05 Križem krazem — 17.20 Pisan svet — 17.50 Obzornik — 18.05 Slovenski ljudski plesi: Bela Krajina — 18.35 Mozaik — 18.40 Prva pomoč — 19.00 Karate — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranje-politični komentar — 20.05 Boussardelovi — 21.10 Trilogija v Bombayu — 21.45 Ulice San Francisca — 22.35 Dnevnik.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 12. 3.: 15.30 švedski slavček — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Pustolavčine na zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer želi Heinz Conrads — 19.00 Silke iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Udo live „77“ — 22.00 Šport — 22.20 Hapla, sedaj pride Eddie — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 13. 3.: 15.40 Kraljica piratov — 17.00 Pan Tau — 17.30 Čebelnica maja —

OB 35-LETNICI IZSELJEVANJA:

Obisk krajev nekdanjega preganjanja

Letos bo minilo 35 let od zločinske izselitve več sto koroških slovenskih družin. Zato namerava Zveza slovenskih izseljencev na večkratno željo iz vrst svojih članov prirediti obisk krajev nekdanjega preganjanja v Nemčiji.

Izlet bi priredili v sodelovanju z avtopodjetjem Sienčnik v Dobri vasi ter predlagamo naslednje podrobnosti: izlet bi bil v drugi polovici aprila ali v začetku maja, trajal bi 2 ali 3 dni, obiskali pa bi nekdanja taborišča Hesselberg in Eichstätt ter med potjo še koncentracijsko taborišče Dachau.

Ker je dokončno načrtovanje (vključno določitev cene) možno šele potem, če prejmemo primerno število prijav, prosimo, da čim prej prijavite udeležbo ter sporočite svoje predloge in želje glede časa, trajanja in krajev izleta.

Najpozneje do konca marca sprejemata prijave Zveza slovenskih izseljencev, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, ter avtopodjetje Sienčnik, 9141 Dobla vas.

SLOVENSKE ŽENE NA KOROŠKEM ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

čena zahvala organizacij in ustanovam v Sloveniji, ki so večjemu številu otrok omogočila večtedensko bivanje ob morju. Zanimiva pobuda pa je bila dana tudi v smeri tesnejšega povezovanja med ženski obmejnih občin tu in onstran meje, kar bo služilo spoznavanju položaja in s tem boljšega medsebojnega razumevanja in sodelovanja.

Z izvolitvijo novega odbora ZSZ (za predsednico je bila ponovno izvoljena Milena Gröblacher, za prvo podpredsednico Helena Kuhar, za drugo podpredsednico Lojzka Boštjančič, za tajnico Ančka Kokot in za blagajničarko Mira Prušnik) je bil končan delovni del občnega zbora. Sledil je družabni del, kjer pa je bilo prav tako še dovolj priložnosti za izmenjavo mnenj in izkušenj ter za oblikovanje načrtov za bodoče delo naše ženske organizacije.

Srečanje ob mednarodnem ženskem prazniku je izvenelo v obvezi, da bodo koroške slovenske žene še naprej — kot so to v vsej zgodovini — v polni meri prispevale svoj delež v delu in boju za obstoj in vsestranski razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter za enakopravno in prijateljsko sožitje v deželi.

Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci vabi na

filmsko predstavo

**KAPLAN
MARTIN ČEDERMAC**

v nedeljo 20. marca ob 19.30 uri v Kulturnem domu na Brnci.

Film bo predvajala Slovenska prosvetna zveza.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti prisrčno vabljeni!

Cerkveni pevski zbor Kotmar vas priredi pevski koncert pod geslom

„BODI ZDRAVA DOMOVINA“

v nedeljo 13. marca 1977 ob 19.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi.

Ljubitelji narodne pesmi prisrčno vabljeni!

ŠPORTNI VESTNIK

AVTOSPORT

● KYALAMI: ZMAGA LAUDE — SMRT PRYCA

Z zmago Avstrijca Nikija Laude se je v soboto v južnoafriškem Kyalamiju končala tretja dirka za svetovno prvenstvo formule 1. Lauda je prevzel vodstvo v 7. krogu in ga potem ni dal več iz rok. Čeprav se je Laudin bolid pokvaril, je Avstrijec le uspelo z zadnjo kapljo olja pripeljati kot prvi v cilj. Lauda je s tem poučil vse tiste svedežneže — in bilo jih je veliko — ki so „vedeli“, da po nesreči na Nürnbergringu nikoli več ne bo na prvem mestu, da ne bo mogel več nadaljevati v seriji zmag.

Žal pa je ta dirka terjala tudi življenje Toma Pryca, 27-letnega vališkega pilota. Potem ko je neki gasilec z gasilsko pripravo v neprimernem trenutku hotel čez dirkalno progo, se je Pryce s hitrostjo 270 km na uro zapeljal vanj. Pri tem je gasilec izgubil življenje, gasilna naprava pa je tako nesrečno padla Prycu na glavo, da mu je zlomilo tilnik. Shadow s truplom Pryca je drvel še par sto metrov naprej, od zadaj zadel v avto Francoza Laffitta in nato frontalno zletel v obmejni zid.

Rezultati v Kyalamiju: 1. Niki Lauda (Avstrija) Ferrari; 2. Jody Scheckter (Južna Afrika) Wolf; 3. Patrick Depailler (Francija) Tyrrell.

SMUCANJE

● LISE-MARIE MOREROD IN INGEMAR STENMARK ZE SKORAJDA ZMAGOVALCA SVETOVNEGA POKALA

Tekmovanja za svetovni pokal se nadaljujejo v Združenih državah Amerike. V Heavenly Valleyu so bili na programu slalom in veleslalom za moške in dekleta.

Rezultati: Veleslalom dekleta: 1. Lise-Marie Morerod (Švica), 2. Kathy Kreiner (Kanada), 3. Abigail Fisher (ZDA).

Slalom dekleta: 1. Perrine Pelen (Francija), 2. Claudia Giordani (Italija), 3. Monika Kaserer (Avstrija).

ŠPORTNI VESTNIK

Moški veleslalom: 1. Ingemar Stenmark (Švedska), 2. Christian Hemmi (Švica), 3. Heini Hemmi (Švica).

Moški slalom: 1. Phil Mahre (ZDA), 2. Ingemar Stenmark (Švedska), 3. Steve Mahre (ZDA).

Po teh rezultatih imajo Moser, Heidegger in Klammer le še teoretične možnosti v tekmovalstvu za svetovni pokal, ki je že do 99 odstotkov „v rokah“ Morerod ter Stenmarka.

NOGOMET

● 1. DIVIZIJA

Rezultati: LASK proti SW Innsbruck 0:1, Admira proti Sturm Graz 1:0, Austria WAC proti Rapid 1:1, Austria Salzburg proti Vienna 1:0, GAK proti VOEST Linz 1:1.

Na lestvici vodi Innsbruck pred dunajsko Austrio ter Rapidom.

● 2. DIVIZIJA

Sledeče rezultate so dosegli koroški klubi v prvem kolu: Austria proti DSV Alpine 2:2, WAC proti FC Dornbirn 0:0, SC Eisenstadt proti SCA/SV Funder St. Veit 1:0, SV/SCA Funder St. Veit proti Wiener Neustadt 1:1, VSV proti Simmering 1:1.

Prvi na lestvici je DSV Alpine pred Wiener Neustadtom ter Wiener Sportclubom. Celovška Austria zaseda 4. mesto.

● OLIMPIJA SAMO REMIZIRALA

V prvem pomladanskem kolu 1. zvezne lige Jugoslavije je Olimpija iz Ljubljane imela na štadionu za Bežigradom v gosteh Rijeko in dosegla samo rezultat 0:0. Olimpija je sicer imela nekaj lepih priložnosti za zadelek, nezmogljivost napadalcev ter izvrstna forma vratarja gostov pa nista dopustila golov.

Sploh je v vseh igrah prvega kola bilo videti razočarljiv nogomet, edino Crvena zvezda je znala z zmago 4:1 v Zenici proti Čeliku navdušiti.

Na lestvici vodi Crvena zvezda, Olimpija pa je z zaostankom osmih točk šesta.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 12. 3.: 16.00 Koncertna ura — 17.00 Evropsko prvenstvo v dvoranski atletiki — 19.15 Orientirano gospodinjstvo — 19.50 Galerija — 20.15 Gospod stvarstva — 21.50 Jazz slišal in videl.

NEDELJA, 13. 3.: 17.00 Evropsko prvenstvo v dvoranski atletiki — 18.45 One way passage — 19.50 Možje brez živcev — 20.00 Knjižni bazar — 20.00 Prizma — 21.10 Boj proti raku — 21.40 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 14. 3.: 17.30 Abeceda fizike — 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Potomci svetlobe — 19.30 Formalna logika — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 Vzpon človeka — 21.45 Čas v sliki — 22.15 Shonen.

TOREK, 15. 3.: 17.30 Kmetijstvo danes — 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.25 Fantazija stvarstva — 19.30 Nepoznana sosesčina — 20.00 Svet Jean Harlowe — 22.10 Čas v sliki in kultura — 22.45 Klub 2.

SREDA, 16. 3.: 17.30 Narodno gospodarstvo — 18.00 Francoščina — 18.30 Mali giganti — 19.30 Razmišljujoči kalendarij — 20.00 Manjše umetnije — 20.55 Stekleni človek — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Junaki divjega zapada.

ČETRTEK, 17. 3.: 17.30 Prvih 365 dni v otrokovem življenju — 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Glasbeni magazin — 19.30 Zvok iz človeške roke — 20.00 Mrtev že pred smrtjo — 21.35 Čas v sliki in kultura — 22.10 Klub 2.

PETEK, 18. 3.: 17.30 Literarni studij — 18.00 Nemščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Portret — 19.30 Angleščina — 20.00 Novo v znanosti — 20.55 Aktualno o filmu — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Kobra, prevzemite.

Slovensko prosvetno društvo na Obirskem vabi na

**KONCERT
„Pesem iz Sel“**

v soboto 12. marca 1977 ob 19.30 uri pri Kovaču na Obirskem. Vsi prisrčno vabljeni! Odbor

PRIREDITVE

● v soboto 12. marca 1977 od 9. do 17. ure tečaj OVLIVANJU IN KRAŠENJU SVEC. Voditeljica: strok. učiteljica Anica Fugger

● od petka 15. aprila 1977 ob 19. uri do nedelje 17. aprila 1977 do 13. ure ŽIVLJENJE V DYOJE. Referenti: Zdravnik, sodnik, mati, duhovnik

Katoliški dom prosvete SODALITAS v Tinjah

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9029 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.